"پوزانتیون"
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته صاحب امتیاز ومدیرمسؤلی
وزانت کچیان
مطبعه و ادارهخانهسی باب عالی جادهسنده ۳۸ نومرولو
دائرهٔ مخصوصهدهدر

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մեճ. վեցամսեայ 3 1/2, եռամսեայ 2։ — Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսֆ Լօքալէ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Նամակներ ուղղելի են
առ ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, Կ. Պոլիս.

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 191 | ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 1897 ՅՈՒՆԻՍ 17/29 | 29 ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ 1315. | 17 ՀԱԶԻՐԱՆ 1313 | Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 191

Կ. ՊՈԼԻՍ, 17/29 ՅՈՒՆԻՍ, 1897

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ՄԵԾ ԴԱՍ ՄԸ

Ի՛նչ բանի համար ամէնէն աւելի գովուեցաւ Վիքդորիա Թագուհին։ Ապահովապէս ո՛չ երբեւ առաջին կարգի աշխարհավար մը, երբեւ պերճախօս արիւուն մը, համոզիչ դիւանագէտ մը, կամ քաջակորով վարչապետ մը։ Գովուեցաւ մանաւանդ անձնական նկարագրի մեծ դասին համար զոր տուած է Գահոյից բարձունքէն։ Ներկայիս մէջ չկայ Անգլիացի մը որ ամէ՛ն ազգերու գովեստին արժանացած ըլլայ։ Վիքդորիա Թագուհին գովուեցաւ մինչեւ իսկ Ֆրանսայի, Ռուսիոյ և Գերմանիոյ մէջ, ուր համակրանք չկայ Անգլիոյ։ Ամէնէն անտարբեր, ամէնէն սկեպտիկ թերթերն այս մեծանուն Տիկնոջ նկատմամբ յարգանքով և ակնածանքով խօսեցան՝ դիտելով ինա ո՛չ թէ քաղաքական գործիչն այլ ամբողջ ժողովրդի բարոյական նկարագրին վրայ ազդող մեծ օրինակը։ Լոնտոնի թերթերն իսկ փափկութեամբ խոստովանեցան թէ Վիքդորիա Թագուհիէն առաջ Արքունիքը բարոյական լաւ համբաւ մը չէր վայելեր։ Վիքդորիայէն առաջ երկար թագաւորական իշխանութիւն վարած է Լուի ԺԴ մեծանուն թագաւորը Ֆրանսայի. բայց ինչպէս ֆրանսասէր ռուս թերթ մը երաւամբ դիտել կուտայ, մինչ Լուի ԺԴի հաչակաւոր իշխանութեան վերջը Ֆրանսա կորստեան անդունդին եզրն հասած էր, յաւարտ Վիքդորիա Թագուհւոյն 60 ամեկին, Անգլիա շատ աւելի հարուստ, զօրաւոր, բարգաւաճ, շատ աւելի ազնուացած վիճակի մէջ կ'գտնուի։ Թագուհւոյն անմիջականնախորդներուն օրով, անգլ. արքունիքը կարծես ճիգ մը կ'ընէր Լուի ԺԴ.ի արքունիքն ընդօրինակելու։ Նոյն զեղխութիւնք, շուայտութիւնք, նոյն հաճոյակատարութիւնք, ի մի բան՝ գրեթէ նոյն ապականութիւն բարուց, որոյ օրինակն այնքան աւելի տարափոխիկ էր որքան վերէն, բարձրէն կուգար։

Կուսական անմեղութիւն մը տիրեց Անգլիոյ արքայական Պալատան մէջ երբ կոյս աղջիկ մը ի գահ բազմեցաւ։ Եւ երբ այս աղջիկ ամուսին և մայր եղաւ, ընտանեկան ամէն առաքինութիւնք հոն ծաղկեցան փայլեցան։ Թագուհին իր «Օրագրութիւններուն» մէջ զորս հրատարակութեան տուած է՝ իր ժողովրդին վստահեցաւ իր ընտանեկան կեանքի երջանկութիւններն՝ այնպիսի պարզ լեզուով մը որ իր ժողովրդին սրտին խօսեցաւ։ Բազմաթիւ զաւակներ ունեցաւ, զորս ուրիշ ժամանակակից թագաւորներու պէս դաստիարակողներու և վարժուհիներու ձեռքը թողլով չբաւականացաւ, այլ ինք անձամբ հսկեց անոնց կրթութեան, և բաց ի հայրենի իշխանէն, որուն համար ժամանակ մը կ'ըսուէր թէ իր մօր հաճելի եղածէն աւելի հաճոյասէր է, իր մանչ և աղջիկ միւս ուղ զաւակներ առաւելապէս իրենց մօր և հօր բարի վարքն և ճաշակի պարզութիւնն ու մաքրութիւնն ընդօրինակեցին։ Բառին կատարեալ իմաստով քրիստոնեայ կին մ'է Վիքդորիա Թագուհին, և Գահակալութենէն ի վեր անցած 60 տարիներուն մէջ ցոյց տուաւ թէ ի՛նչ կ'արժէ քրիստոնեայ կինն երբեւ ամուսին, երբեւ մայր, երբեւ տանտիկին։ Անգլիացիք շատ կ'սիրեն ընտանեկան առաքինութիւններն, և իրենց Թագուհիին վրայ մարմնացումը տեսնելով այն առաքինութեանց, ա՛լ աւելի սիրեցին զնա։ «Անգլիա իր նաւատորմին չափ, իր բանակին չափ ալ, իր ժողովրդին հզօր նկարագրին կրթած է», ըսաւ ֆրանսերէն թերթ մը։ Բարոյական ոյժն անգլիացի ազգին պատկառելի զօրութեան մեծ գաղտնիքն է. Այն բարոյական ոյժին ալ աղբիւրն է պարկեշտ դաստիարակութեամբ մը կազմուած հզօր նկարագիրը։ Ընտանիքին մէջ է որ կ'դրուի նկարագրին հիմը. Թագուհին իր ընտանեկան յարկին տակ իր զաւակներուն ներշնչեց լաւագոյն սկզբունքներն, ո՛չ միայն ուսուցանելով, այլ և գործնական օրինակն ընծայելով։ Ինք վեհապետուհի մը՝ ամէնէն աշխատալից, ամէնէն կանոնաւոր կեանքը վարող Անգլիացին եղաւ։ Իր զաւակներուն պէս ինքն ալ բազմաթիւ տաղանդներ մէկէն միակից. Լեզուագիտութիւն, նկարչութիւն, երաժշտութիւն և առտնին արհեստներ ամէնքն ալ շատ յարգի եղած են միշտ բրիտանեան Արքունիքին մէջ, և Թագուհիին մանչ թէ աղջիկ զաւակներն, եթէ պարզ քաղաքացիներ միայն ըլլային, իրենց պատանեկութեան և երիտասարդութեան մէջ ուսած բաներով, ստացած տաղանդով կրնային պարկեշտօրէն ապրուստ մը շահիլ։ Ո՞վ չի գիտեր թէ Ֆրեմերիկ կայսրուհին բազմաթիւ լեզուներու հմուտ, միանգամայն քաջ երաժիշտ և նկարիչ մ'է, երբեւ գովելի արդիւնք բազում տարիներու համբերատար աշխատութեան։ Ասով հանդերձ այնքան տանտիկին է որ հինցած կօշիկը կարկտել տալու չի քաշուիր։ Ո՞վ չի գիտեր թէ Թագուհիին մէկ ուրիշ աղջիկը՝ Քրիսչըն իշխանուհին՝ ուրիշ տաղանդներէ զատ առաջին կարգի ձեւող, կարող և խոհարարուհի է, կարգ մը խոհարարուհիներու ընկերութեանց պատուակալ նախագահը։ Թագուհին խղճամիտ վարժուհիի մը պէս այս ուսումներն, այն աշխատութիւններն իր սիրելի զաւակներուն կատարել տուած ժամանակ, անձնական աշխատութեամբ ալ մասնակցած է իր ազգին յուզող խնդիրներուն։ Ո՞վ չի գիտեր որ իր ձեռօք վիրակապեր կարած է Խրիմու պատերազմին մէջ վիրաւորուած անգլ. զօրաց համար։ Թեթեւսոլիկ, հեշտամոլ, դատարկապորտ Արքունիք մը չէ եղած բրիտանականը՝ Թագուհիին շնորհիւ։ Պարկեշտ մթնոլորտ մը շնչած է հոն բովանդակ անգլիացի ազգն։ Իր ընկերական, բարոյական, ընտանեկան իտէալին հարազատ պատկերը տեսած է Վիքդորիա Թագուհիին վրայ։ Ասոր համար է որ այսքան անկեղծապէս կ'սիրէ զնա։ «Երջանիկ ազգ. երջանիկ վեհապետուհի» կ'ըսեն նոյն իսկ այն օտար թերթեր որք ուրիշ առիթներու մէջ իրենց քննադատութիւնները չեն խնայեր ընդդէմ բրիտանեան քաղաքականութեան։

ՄԵՐ ՇԱՐԱԿՆՈՑՆ
ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆՆ

Հմուտ բանասէրներու կ'թողում շարական բառին ծագումը պրպտել արաբական լեզուին մէջ և կամ ստուգաբանել հայ լեզուով, ինչպէս կ'ուզեն և կ'գտնամ մեր Եկեղեցւոյ Շարականոցին։ Երաժշտութիւնն ամէն կրօններու ընթացակից եղած է. ինչպէս կ'ուսուցանէ մեզ կրօնից պատմութիւնը։ Դիցաբանութեան երկու զուգակից ճիւղեր են բանաստեղծութիւն և երաժշտութիւն, դեղարուեստներ՝ որ կ'արտայայտեն մարդոց զգացումներն, եռանդն և կիրքը։ Բանաստեղծն իր զգացմանց հոռանքներով կ'թրթռացնէ մարդուն սիրտն և կ'յուզէ. երաժիշտն իր գեղեցիկ մեղեդիներով կ'հրահրէ խանդն ու եռանդը։ Բանաստեղծութիւնն ստեղծեց քերթողական արուեստ, իսկ երաժշտութիւնն երեւան բերաւ նուագարանի զանազան գործիներ, որք զառաջինն իրենց ծագման մէջ թէեւ տարրական, սակայն հետզհետէ տարիներու ընթացքին հետ կատարելագործուեցան և այսօր կ'տեսնենք հիանալի երաժշտական գործիներ։ Նոր և աստուածային կրօնքն ալ պէտք էր ունենալ երաժշտութիւն մը որ ըլլար գերազանց քան զառաջինն, եւ մանաւանդ հրեշտակային, զի հրեշտակն Աւետիս տուաւ Ս. Կուսին։ Հրեշտակն երգեց «Փառք ի բարձունս» փառաբանութիւնը Բեթղեհէմի Մսուրքին վրայ և դարձեալ հրեշտակն էր որ աւետեց Ս. Յարութեան լուրը. չէ՞ մի որ հրեշտակներն են որ երկնից մէջ պար առեալ քաղցր ձայնով կ'երգեն «Սուրբ Սուրբ Տէր զօրութեանց»ը։ Եթէ երկնից մէջ, Աստուած ունի իր հոգիղէն խմբերն, երկրի վրայ ալ իր Եկեղեցւոյ մէջ ունի հաւատացելոց բազմութիւն մը, որ թէեւ փոքր ինչ խոնարհ ստեղծուած է քան զհրեշտակս, սակայն կ'երգէ ու կ'փառաբանէ զԱստուած, իբրեւ հրեշտակ։ Նոր և քրիստոնէական կրօնը տակաւ առ տակաւ ծաւալեցաւ ամէն երկիր և կազմակերպեցան եկեղեցիներ։ Առաքելական դարուն մէջ հաստատուեցաւ նաեւ Հայ Եկեղեցին։ Առաջին, երկրորդ, երրորդ դարերու մէջ չ'երեւցան նշանաւոր բանաստեղծ-երաժիշտներ, թէեւ հաւանական էր որ, Տարօնոյ Քարքէ լերան վրայ պաշտուած հնդկական Դեմետրէ և Գիսանէ կուռքերուն քուրմերը գլցանուէր տաղեր եւ երգեր ունենային, սակայն այդ կռապաշտական երգեր ու եղանակներ, հին կրօնքին հետ քրմական սոսկալի պատերազմ մը վերջ, տնյայտացած են։ Եկեղեցական պատմութիւնը մեզ կ'ուսուցանէ թէ Դրդ. և Երդ. դարերու մէջ Ս. Լուսաւորչայ քարոզութեամբ կրկին կ'հիմնուի Հայ. Եկեղեցին և յուէ անտի կ'շողան լուսատու ջահեր և եկեղեցին կ'տիրանայ բանաստեղծներու և երաժիշտներու որ կ'տարածեն իրենց հանճարին արտադրութիւնքն և կ'կազմակերպեն մեր Շարակնոցը։ Մեր եկեղեցւոյ Սրբազան բանաստեղծութիւնն և երաժշտութեան իսկատիպ՝ սակայն մոռցուած, եղանակաւորումները կ'պատկերանան մեր Շարակնոցին մէջ։ Ինչպէս լեզուներն, նոյնպէս երաժշտութիւնն ենթակայ է միշտ փոփոխման և դարերու հոսանքին մէջ օդը, ջուրը, բնակչութիւնն եւ յանկարծական փոփոխումներն ազդած են երաժշտութեան վրայ, և այսու բնական է որ ինչպէս լեզուներն իրենց գաւառաբարբառները կ'ունենան առաւել կամ նուազ ճկուն, սահուն, մինչ բուն լեզուն կայ եւ կ'մնայ, նոյնպէս երաժշտութիւնն ալ, թէեւ ընդհանրացած ու եղանակաւորուած, սակայն լեզուին պէս չ'պահելով իր բունն, իսկը կորսնցուց իր իսկատիպ խաղերն ու ներդաշնակութիւնն և ենթարկուեցաւ տիրող միջավայրի ազդեցութեանց և քմածին եղանակներու, գոցես տարբեր լարերով չինուած և այլանդակ ձայներ արտադրող նուագարան մը դարձաւ։ Մեր Եկեղեցւոյ երաժշտութիւնը դարերու ընթացքին մէջ քանիցս կազմակերպութիւն կրած է, Ներսէս Շնորհալի Կաթողիկոսի օրով և վերջերս հանգուցեալ Գէորգ Դ. Կաթողիկոսի ժամանակ յորում ձայնագրութեան արուեստին եւս ոյժ տրուեցաւ. բայց հոս մեր նպատակն երաժշտութեան պատմութիւնը գրել չըլլալով, դառնանք մեր Շարակնոցին։ Ի՞նչ է Շարակնոցն. — Հաւաքածոյ մ'է ներբողեան և փառաբանական ընտիր երգերու, յօրինուած Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի տնօրինական գործոց, Ս. Աստուածածնի և այլ Սուրբերու, նահատակներու վրայ. — Գովասանական երգեր, որոց մէջ ակն յանդիման կ'փայլին ոսկեղէն և այլ դարուց մատենագիրներու սրբազան բանաստեղծութիւնն։ Ինչպէս Խորենացին Մովսէս մեզ կ'ուսուցանէ, Ոսկեղէն դարու մեր բանաստեղծներն Եկեղեցւոյ օրուան հրեշտակները, կ'ըստեղծէին իրենց հանճարովն և թէ իրենց ստեղծածը քաղցրահնչիւն ձայներով և ներդաշնակութեամբ կ'երգէին Եկեղեցւոյ մէջ։ Մեր Շարակնոցին մէջ Թարգմանիչ վարդապետներու գրիչը թարմ մնացած է մինչեւ մեր օրերն և ախորժով կ'կարդացուին միշտ. հոս՝ կ'երեւան Ս. Սահակ և Ս. Մեսրովպ իրենց ապաշխարութեան և Աւագ շաբաթուան վսեմ և բարձր շարականներով, հոն՝ Մովսէս քերթող, Յովհան Մանդակունի, Կոմիտաս Կաթողիկոս և Պետրոս Գետադարձ իրենց՝ Ծնընդեան, աւագ տօներու, Հարփսիմեանց և հա՛ գատեան շարականներով, իսկ երաժշտութեան բարենորոգիչ երգարանը Ներսէս Կլայեցի, Հռոմկլայի եկեղեցւոյ կամարները Լամբրոնացւոյն հետ երկար տարիներ թնդացուցած է Հրեշտակապետաց, Վարդավառի, Սրբուհի և Աղուհացից շարականներով։ Այս բանաստեղծ-երաժիշտներու և այլոց երգերը կամ գովասանականքն են որ կ'շարադրեն մեր Շարակնոցը։ Մէն մի շարականի հեղինակ իր ներբողեանով ցոյց կուտայ իր հանճարին բարձրութիւնը, զգացմանց յորդութիւնը, բանաստեղծական թռիչքն հետ դարուն մատենագրական շարժման ոյժը։ Շարակնոցը մեր երանաշնորհ նախնեաց բանաստեղծական հանճարին մշտաբորբոք ատրճանաչափն է։ Գիտենք թէ մեր եկեղեցեաց մէջ շարականներ կ'երգուին. փոքրիկ գիւղին մէջ գո՛նէ ըստ քմաց շարական կարդացող մը ունինք. բայց ի՛նչ է կարդացածն և ի՛նչ եղանակ. շատ անգամ ո՛չ կարդացողը գիտէ և ոչ մտիկ ընողը։ Բոլոր քաղաքներու և գիւղերու մեր եկեղեցեաց մէջ պէտք է երաժշտական կանոնաւորութիւն մը հաստատել, որուն մեծ դիւրութիւն կրնայ տալ Ձայնագրութեան արուեստն որ յառաջ գացած է յէջմիածին և յՆրուսաղէմ, ինչպէս նաեւ յԱրմաշ, շնորհիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, և մերձակայ մի քանի գաւառաց մէջ։ Հանգուցեալ Գէորգ Դ. Ս. Կաթողիկոսի աշխատակից և այժմ Կրօն. Պատկ. Ժողովոյ Բ. Ատենապետ Տ. Մանկունի Սրբազան իր 1875ին ի Վաղարշապատ հրատարակած (*) «Ձայնագրեալ Շարական»ի Յառաջաբանին մէջ Ձայնագրութեան ընդհանրացման և երաժշտութեան կանոնաւորութեան համար մեծ փափաքներ յայտնած է, որուն կրթնելով, եթէ ներելի է, պիտի առաջարկեմ Կրօն. Պատկ. Ժողովոյ որ մեր ձայնագրեալ Շարակնոցը մաս առ մաս հրատարակել տայ դիւրամատչելի եղանակաւ, որպէս զի, ինչպէս կրօնի ուսումը, նոյնպէս Իզմիրի եկեղեցւոյ դպրապետ Պ. Լ. Չիլինկիրեանի եռաձայն կամ քառաձայն ձայնագրած Ս. Պատարագի երգեցողութենէն սկսեալ, մեր Շարակնոցի բանաստեղծութիւնն և եղանակներն ընդհանրանան մեր մէջ, և այդ պատուական համադամներէն ամէն ոք ճաշակէ, եկեղեցւոյ մէջ դպիրը, տանը մէջ մանուկը։ Շարականի ընդհանրացման միջոց կրնան ըլլալ նաեւ կանանց կիւրակնօրեայ լսարաններն, ուր կրնան երգուիլ շարականներ։ Շարակնոցն այս միջոցներով աւելի տարածուած է Պարտիզակ և Ատաբազար, ուր կանայք ձայնագրութեամբ կ'երգեն մեր Նախնեաց այդ պատուական գանձեր։

Մեզ՝ գլխաւորապէս եկեղեցականներս, պարտական ենք նման մեր Նախնեաց մղում տալ և ընդհանրացնել Ձայնագրութեան արուեստն և մեր շարականներն, եթէ ոչ եղանակաւ, գոնէ անոնց իմաստն ու լեզուն պարզելով մեր եկեղեցեաց, վարժարաններու և լսարաններու մէջ աւանդել։ Մեր Նախնեաց երաժշտութեան և քրիստոնէական բանաստեղծութեան այդ ոգին տարածելով, վսեմ պարտականութիւն մը կատարած պիտի ըլլանք։

ՄԿՐՏԻՉ ՎՐԴՊ. ԱՂԱՒՆՈՒՆԻ
Առջն. Տեղպհ. Կոստինուպէ

(*). — Որչափ գիտենք, Ձայնագրեալ Շարականն հրատարակած է հոգելոյս Գէորգ Դ. Կաթողիկոսն, որ շարականներու գրեթէ ամբողջութիւնն ի՛նք անձամբ երգած և հանգուցեալ ձայնագրագէտ Նիկողայոս Թաշճեանի ձայնագրել տուած է։ Ս. Խմբ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ասեթիլէն. — Իր յատկութիւնները. — Գործածութեան եղանակը. — Նոր մարմին մը. — Կրաճին-Ածխիթ. — Բերսյէ «Նատիրը». — Հայ արուեստագէտը. — Ծովային լուսանկարչութիւն. — Ընդծովեայ նաւարկութիւն. — Ջրոյ թափանցկութիւնը։

Բ.

Բայց, ասեթիլէնի վրայ խօսած ժամանակ, չենք կրնար չյիշել Բերսյի «Նատիր» լուսանկարչատունն, հաստատուած հայ արուեստագէտի մը նախաձեռնութեամբ։ Այս գործատունն, օժտեալ արուեստին ամէն կատարելութեամբ, մեր երկրին մէջ առաջինն է որ ասեթիլէնի կիրառութեան գործնական մի ապացոյցն կուտայ։ Կ'ուզէ՞ք ունենալ փայլուն լուսանկարներ, դիմեցէք «Նատիր»ի, առանց մտածելու թէ երկինքը կուլայ, օդը կ'անձրեւէ կամ կ'ձիւնէ. արուեստական արեւի լոյս մը կրնայ ձեզ հայթայթել Պ. Լեւոն Փափազեան, երիտասարդ արուեստագէտ—լուսանկարիչը։ Յայտնի է թէ, եւրոպական նմանօրինակ հաստատութեանց մէջ, կ'գործածուի ելեկտրական լոյսն և կամ մանեէզիոմը՝ այդ արծաթագոյն մետաղն, որ ջերմութեան ազդեցութեամբ ճերմակ և փայլուն լոյսով կ'վառի։ Սակայն «Նատիր» նախամեծար կ'համարի ասեթիլէնի գործածութիւնը, քանի որ, սա՛ միայն ամէնէն աւելի կ'փոխանակէ արեւուն լոյսը։ Ասեթիլէնի պատրաստութեան համար, վերեւ յիշուած գործիներն ունի, նոյնպէս և 10ի չափ մետաղեայ կոր ցոլացուցիչ հայելիներ, ամէն մին զարդարուած ասեթիլէնի լամպարներով։ Իւրաքանչիւրը 60-100 մոմի հաւասար լոյս կ'ցոլացնէ, այնպէս որ ի հարկին լուսանկարելու սենեակը կրնայ 1000 մոմի լոյս ճառագայթել։ Ականատես լինելով փորձերուն, գովելի կ'գտնենք հայ արուեստագէտին նախաձեռնութիւնը, մանաւանդ որ դեռ Եւրոպայ մէջ իսկ շատ հազուագիւտ է ասեթիլէնով լուսանկարչութիւնը։

*** Լուսանկարչութիւնն ո՛չ միայն իր օգուտներն ունի ցամաքին վրայ, այլ և ծովուն մէջ։ Ամէն երկրի գիտուն նաւազներ, կատարեալ համբերութեամբ կ'փորձեն իրականացնել ընդծովեայ նաւերու ապահով երթեւեկումը։ Նաւուն ջրոյ մէջ ընկղման, կամ ջրոյ երեսը բարձրանալու զանազան պայմաններն ուսումնասիրուած են արդէն. միայն սկզբունքի դժուարութիւնն է այն կէս մթութիւնն, յորում կ'գտնուի նաւորդն, երբ նաւը կ'իջեցնէ ի ջուր։ Կ'նմանէ տեսակ մը մառախուղի մէջ, աւելի կամ նուազ թանձր, որ մեծ վտանգներու կասկածը կ'ներշնչէ։ Վտանգն անխուսափելի կը դառնայ, երբ նաւը քիչ մ'աւելի ընկղմի։ Այսպէս ծովու ջրին թափանցկութիւնը մեծ նշանակութիւն ունի ընդծովեայ նաւարկութեան հետ։ Ինչպէ՞ս որոշելու է թափանցկութեան աստիճանն՝, ահա լուսանկարչութիւնն օգնութեան կ'հասնի։ Երկու փրօֆէսօրներ՝ Մ. Պուլթան և Մ. Փէթէրսըն՝ կատարած են փորձեր այս մասին. տեսէք ինչպէ՛ս։ Լուսանկարչական զգայուն փլաք մը, զետեղուած ուղղանկիւն՝ շրջանակի մը մէջ՝ որ երբե՛ք ջուրը չ'անցունէր, իջեցուցած են ի ծով, որոշեալ խորութեան մը մէջ։ Մասնաւոր պտուտակ մը՝ թելով կապուած շրջանակին, մեքենական մի շարժումով կ'բանայ փլաքին կափարիչն, որոշեալ ժամանակ մը ջրոյ հետ շօշափման մէջ դնելով զայն. ապա պտուտակի հակառակ մի շարժմամբ կափարիչը կ'գոցուի, և փլաքը կ'բարձրանայ ջուրին մակերեւոյթը։ Ջրոյ մէջ ընկղմած փլէյքն սուեր մը առած է. այդ է կարեւորը։ Այդ ամենանուրբ սուերը կամ քօղը կ'ցուցնէ թէ, բլաքը լուսոյ ազդեցութիւնը կրած է, կամ վրայի խաւը տարրալուծուեր է։ Սուերին աւելի կամ նուազ անթափանցութեան աստիճանէն կարելի է հետեւցնել բաղդատութեամբ՝ ընդունուած լոյսին սաստկութիւնը։ Այնպէս ճշդուած է որ ցերեկի լոյսը կը թափանցէ մինչեւ 500 մեդր խորութեան մէջ ի ծով։ Այդ խորութենէն վար, քլիշէներն ոչինչ ցոյց կուտան, ա՛լ կ'սկսի խաւարը։ Մշտնջենական գիշերն է ուր կ'խորասուզին նաւաբեկեալներու կամ յուսահատ ծովամոյններու տառապեալ մարմինները։

Պ. Մարգարեան

ՕՐ. ԲԱՐԱՂԱՄԵԱՆԻ
ԵՒ ՏԻԿԻՆ ՊՐԱՆԶՕՅԻ ԼԵՌ ՏԱՐՈՒԻԼԸ

Գ. ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ
ԵԱԼՈՎԱՅԻ ԱՒԱԶԱԿԱՅ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.)

ԻԶՄԻՏ, 12 Յնս. 97

Օր. Բարաղամեանի յայտարարութեանց տեղեկագիրը կարդացուեցաւ ուր ըսած էր. «Դէպքէն առաջ իրիկուն մը մօրեղբօրս Թերեանի պէյի կողմէ հեռագիր մը ստացանք որով կ'իմացնէր թէ Եալովայի բաղնիքի վարձակալուհին Տիկ. Պրանզօ կիրակի առտու չոգենաւով Եալովա պիտի անցնի։ Կ'յանձնարարէր որ պատրաստ ըլլանք միասին երթալու. մեք ալ մօրս Տիկին Սրբուհիի հետ պատրաստուեցանք հետեւեալ շաբաթ օրն եւ յաջորդ կիրակի առտու ալ շոգենաւ գացինք, ուր արդէն Տիկին Պրանզօ հասած ըլլալով, իր սպասաւորին միջոցաւ մեզ փնտռել կուտայ եղեր շոգենաւին մէջ։ Ի վերջոյ զինքը գտնելով միացանք, շոգենաւը ճամբայ ելնելով Եալովայի նաւամատոյցն իջանք. հոն մէյմէկ քիչ կաթ խմեցինք. յետոյ 2 կառքով որոց մին Տիկ. Պրանզօյի իսկ միւսն ինձ և մօրս յատկացած էր, 2 ձիաւորով ճամբայ ելանք. բաւական ճամբայ առած էինք, կառքին մէջ քիչ մը ձանձրանալով, Տիկին Պրանզօն կառքերնիս հրաւիրեց. եկաւ, պահ մը մէկտեղ երթալէս վերջը, կառուղիներս այլ եւս զառիվեր և ծիլերնիս յոգնած ըլլալով, Տիկին Պրանզօ մեր կառքէն վար իջնելով, առջեւէն գացող իր կառքը մտաւ։ Այսպէս ճամբանիս շարունակեցինք և այլ եւս անտառոտ ու մացառոտ վայրի մէջ կ'գտնուէինք, յանկարծ զէնքի ձայն լսեցինք, կառքին դռնակէն դուրս նայելուս Տիկին Պրանզօյի և մեր կառքին շուրջն անծանօթ 10ի չափ դէմքեր տեսայ որք անձնատուր ըլլալ կ'առաջարկէին. մեր կառապանը փորձ մը փորձեց փախչելու, բայց ճամբուն եզրը ցած տեղ մը կառքերնիս դառնալու պէս եղաւ, մեք անմիջապէս ելանք, աւազակները մեզ առաջարկեցին անմիջապէս ճամբայ ելնելով հետերնին երթալ. ես իմացուցի իրենց որ եթէ ստակ կ'ուզեն կ'տանիք առնեն բայց անձիս չ'մնասեն. անոնք իմ այս խօսքիս կարեւորութիւն չտալով զիս ու մայրս ինչպէս նաեւ Տիկին Պրանզօն միասին մտցուցին անտառ մը. անտառին մտերն երկու ձի գտած էին. բերին զմեզ անոնց վրայ նստեցուցին. այսպէս ժամու չափ երթալէ վերջ, մեզի մէյմէկ գիր գրել տուին 15,000 Տիկին Պրանզօյի, 10,000 ոսկի ալ ինձ համար փրկանք գրել տալով. գիրերը մօրս յանձնեցին որ առնէ տանի. մայրս ըսաւ թէ ես ձեր քովը կենամ աղջկանս հետ ղրկենք գիրերն. աւազակները մօրս պատասխանեցին «դուն ծեր ես քեզի համար ստակ չեն վճարեր, բայց Օրիորդին համար դիւրաւ կ'վճարեն»։ Մայրս գիրերն առաւ լալով ճամբայ ելաւ գնաց. մեք նոյն օրն եղած տեղերնիս հանգիստ ըրինք. գիշերը ճամբայ հանեցին մեզ հետերնին և ուրիշ անտառի մը մէջ տարին. յաջորդ օրն հոն անցուցինք. գիշերը դարձեալ տեղափոխուեցանք ուր մնացինք երկու օր. 2 օրէ վերջը գիշեր մը դարձեալ տեղերնիս փոխեցին, գիշերով ճամբայ կ'քալէինք. գացած տեղերնիս մեր վերջին կայանն եղաւ. մեր քով միշտ պահակ կ'կենային 3 հոգի, միացեալք ամէնքն չէին մօտենար, բաց ի Դաւթանէն որ միրթ կուգար քովերնիս։ Այսպէս 10 օրի չափ անցած էր, երբ մեզ իմացուցին թէ ազատուած ենք, որովհետեւ փրկանքն առած էին, եւ 10րդ օրը դեղին մօրուքով կապոյտ աչքով գրեթէ 35 տարու պզտիկ մը

յանձնեցին մեզ, որոյ ի հեռուստ կ'ընկերանային նաեւ մի քանի ընկերներ. մեզ գտնուած տեղերնուս առնլով ճամբայ հանեցին. երբ արձակուած տեղերնուս մօտեցած էինք, մեզ յանձնարարեցին որ աչքերնիս եաեւ չդառձնենք, այս կերպով պահ մը եւս երթալով տեսանք որ այլ եւս մարդ չէ մնացեր եւ մեք ալ ազատուած ենք»։

Այս միջոցին Ընդհ. դատախազի օգնականի փոխանորդը նախագահին յիշեցուց թէ Իզմիտի շուրջը Զէրնի գիւղէն, Ֆէրհատն որ հոս պիտի ըլլայ, պէտք է անոր ալ վկայութիւնն առնուլ։ Ֆէրհատ նախագահին հրամանաւ կանչուելով վկայից յատուկ աթոռը նստաւ. օրինական երդումը կատարեց և ըսաւ թէ ինքը Զէրնէցի է, 27 տարու և երկրագործ է այժմ. դէպքին ատեն Իզմիտի մօտը Գարաթէփէյի տակը գտնուող կայս. ասուի գործարանը զինուոր էր. Նոյն միջոցներուն գողերը Գարաթէփէյի կողմն ըլլալ կ'կարծուէին եւ իրենք ալ զինուորական տեղակալ Սեւտէյիչ աղայի հրամանին տակ գողերու պաշարման կ'պարապէին. Սեւտէյիչ աղայի հասած հրամանի մը համաձայն, իրենց խումբը դէպի Զայիր գեղի կողմը կ'երթայ։ Երբ հոն կ'հասնին աւազակաց գտնուած անտառն արդէն պաշարուած է եղեր, Իզմիտէ իրենցմէ յառաջ գացած զինուորներով որոց կ'հրամայէ եղեր Իզմիտի Նախորդ զինուորական հրամանատար Սաատէտտին փաշա. անտառին մէջ 4 աւազակ գտնուիլը կ'իմանայ, որք երեւան չեն ելներ, հրամանատար փաշան կ'հրամայէ 8-10 զինուորաց անտառը մտնել ու աւազակները փնտռել. չեն գտներ. ի վերջոյ հրամանատարը կ'հրամայէ անտառն այրել. բոլորտիքէն կ'սկսին այրել. այրած միջոցնին ձիաւոր զինուոր մը անտառին չորս կողմը ձիով վազելով կ'հսկէր, որպէս զի գողերը երեւան ելածին պէս ո՛ր կողմ երեւելնին իմացնէ։ Վերջապէս աւազակներն ողջ ողջ խորովուելու վտանգը տեսնելով անտառին մէկ կողմը կ'ասնուին. զինուորներն և ինք հրացանաձգութիւն կընեն. ինք աւազակներէ մին կ'զարնէ։ Հարցուցին թէ կ'ճանչնա՞յ զարկած աւազակը. դէպ ի աւազակները դառնալով Թանաշը ցոյց տուաւ՝ «այս էր» ըսելով. Ֆէրհատի խօսքին նայելով ինք Թանաշը զարնելէ զկնի ինքն ալ ուսէն գնտակ մը կ'ընդունի որ կ'ըռնակէն դուրս կ'ելնէ։ Ֆէրհատ ըսաւ նաեւ թէ ինք վիրաւորուած ըլլալով 35 օր հիւանդ պառկեր է. այժմ ալ թեւը պակասաւոր է. աւազակներն 70—80 ձեռք զէնք պարպեր են. յիսնապետ Րէճէպ էֆ.ն աւազակներուն ո՞րմէ զարնուած ըլլալը չի գիտեր. աւազակներէ չորսն ալ անտառին մէջ տեսած է որոց մին մեռեալ բռնուած էր (Սթելեօն), իսկ միւսն՝ Սպիրոն ցոյց տուաւ «այս է» ըսելով. զինքը զարնողը Թանաշն էր. չորրորդը չի ճանչնար։ Նախագահն աւազակներու ուղղելով ի՞նչ կ'ըսէք. տեսէք Ֆէրհատն ի՞նչ կ'ըսէ, անտառին մէջ 4 աւազակ կար 70—80 զէնք պարպեցին. զիս Թանաշը զարկաւ կ'ըսէ։ Աւազակներէ Սբիրօ և Թանաշ պատասխանեցին թէ իրենք վիրաւորած չեն զինքն. իրենք իրենց զարկած են մէկզմէկ վասն զի գտնուած անտառնին այնպիսի տեղ մ'է եղեր որ զինուորները չորս կողմը բոլորած ըլլալով վերէն վարէն ու կողմնակի պարպուած գնտակներն իրենց կ'դպչէին. ըսաւ չեն ընդունիր թէ իրենց յիսնապետ մեռցուցած կամ զինուորներ վիրաւորած ըլլան։

Ընդհ. դատախազի փոխանորդն Աքիֆ պէյ նախագահին յիշեցուց թէ Ազհարէմ գիւղացի Հիւսէյինը դատարան ներկայացած չէ. պէտք է դատարան ներկայանայ եղն. (յիշեալ Հիւսէյինն Եալօվայի դէպքէն բաւական ատեն յառաջ աւազակներէ լեռը հանուած և երեք հարիւր ոսկի փրկանքով ազատուած ըլլալով, այժմ հարկ կ'տեսնուի որ դատարան ներկայանայ և զինքն առեւանգող աւազակներն անձամբ ցոյց տայ ամբաստանեալներու մէջէն)։ Այս առթիւ փաստաբան Միհրան էֆ.ն ըսաւ թէ յիշեալ Հիւսէյին դատարանի կողմէ ասկից յառաջ կանչուած ըլլալով դատարան ներկայացած չէ, ուստի յետ այսօրիկ ալ Հիւսէյինի դատարան ներկայութիւնն անհրաժե՞շտ է թէ չէ, նախ և առաջ այս մասին որոշում մը տալ խնդրեց։ Դատարանն այս կէտին վրայ խորհրդակցելու պահուն, փաստաբան Սէրվէր էֆ. եւս դիտողութիւն ըրաւ և յիշեցուց նախագահին թէ Հիւսէյինի ներկայութիւնն եթէ հարկ տեսնուի, դատը երկարիլ պէտք կ'լլայ, որոյ հետեւանօք գանձը կ'վնասէ (ի վերեւ արդէն յայտնած եմ թէ Սէրվէր էֆ. մալիյէյի կողմէ փոխանորդ է սոյն դատին). ուստի խնդրեց դատին շարունակութիւնն՝ առանց յապաղելու։ Դատարանն յետ խորհրդակցութեան որոշեց դատն ուրիշ օրուան յետաձգել անպայման կերպիւ։ Այս որոշում հաղորդուեցաւ և ժողովուրդը ցրուեցաւ ժամը 6ը քառորդ անցած, ամբաստանեալք եւս ընդ հսկողութեամբ զինուորաց առաջնորդուեցան բանտ։

Վէրք Գ. [illegible]

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Էտհէմ փաշայէ հեռագիր. — 14 յունիս. — Տոմոքայի գրաւման պահուն երէյլեի վաշտն Եօրկի Մանոլ անուն հելլէն մը ձերբակալելով վար դրած էր։ Այս անձ, ըստ իր խոստովանութեան, Իզմիրի մէջ կառապանութիւն կ'ընէ եղեր, հարցաքննուելով սա յայտարարութիւններն ըրաւ.— Պատերազմ հրատարակուելէն չաբաթ մ'առաջ Իզմիրէ Պիրէոն և անկից ալ Զէյթուն երթալով, հետիոտն ճամբայ ելայ Լարիսա երթալու հօրեղբօրս քով։ Ճամբան յօղացուէ բռնուելով ի Տոմոքօ տուն մը տարին զիս զոր հելլէնք հիւանդանոցի վերածած էին. այս միջոցին հելլէնք ի Ֆարսալա յաղթուելով Տոմոքայի մէջ հաւաքուեցան։ Օսմ. զինուորք տակաւին Տոմոքօ չմտած, հելլէն զինուորք վախցուցին գիւղաքաղաքին ժողովուրդն՝ ըսելով «փախէ՛ք, Թուրքերը ձեզի պիտի կտրեն»։ Ժողովուրդն ալ պարտաւորուեցաւ գաղթել. հելլէնք առնց բոլոր ունեցածը ձեռքերնուն առին բռնութեամբ։ Պատերազմի ատեն իմ գտնուած սենեակս 15-20ի չափ ծանրապէս վիրաւորուածներ բերին. թեթեւ վէրք ունեցողները Զէյթուն ղրկուեցան։ Իտալացի կամաւորաց նկատմամբ ալ միեւնոյն ընթացքին մէջ գտնուեցան։ Իմ սենեակիս մէջ Տիմիգրի անուն հելլէն հազարապետ մ'ալ կար։ Զմեզ դարմանող հելլէն բժիշկները թէ՛ հազարապետին և թէ ինծի խմելու դեղ մը տուին. հազարապետն այդ դեղն առնելով մեռաւ. իսկ ես չխմեցի։ Նահանջի գիշերը ժամ 6ին հելլէնք տասն երկու պարապ թնդանօթ արձակեցին և երկու-երեք վաշտ թողլով փախան։ Այս միջոցին կրակի տուին ծանրապէս վիրաւորեալներու գտնուած տունը. վիրաւորք չկրցան ազատիլ և պոռալով ողջ ողջ այրեցան. իսկ ես կրցայ պատուհանէն ցատքելով ազատիլ. յետոյ օսմ. զինուորք զիս բռնեցին և հետս աղէկ վարուեցան և տակաւին այնպէս կ'շարունակեն։»

ԹԵՍԱԼԻՈՅ ՀՐԵԱՅՔ ԵՒ ՌՈՒՄԱՆՔ.—Մալիւմադի երեկի թուոյն մէջ կը կարդանք.—«Թեսալիա բնակող Հրէից ու Ռումաններու երեւելիք երէկ իրիկուն տասնեւմէկ հազար ստորագրութեամբ սա հեռագիրն ուղղեցին Վեհ. Սուլթանին, Մեծ Տէրութեանց արտաքին գործոց նախարարներուն և Կ. Պոլսոյ դեսպաններուն.—

«Ի վաղուց անտի օսմ. կառավարութեան արդարասէր հովանոյն տակ կ'ապրէինք։ Մեր երկիրը վերջերս, առանց պատճառի, Յունաստանի թողուեցաւ։ Այդ միջոցին Օսմ. հպատակ մնալու համար մեր մատուցած աղերսները Մեծ Տէրութեանց կողմէ նկատողութեան չառնուեցան։ Յունաստան զմեզ հարստահարեց և ասոր իբրեւ արդիւնք վերջին պատերազմին օսմ. զինուորաց հետ միանալով հելլէնաց դէմ կռուեցանք։ Այս կերպով Հելլէնաց և մեր միջեւ եղած հակառակութիւնը մէկ քանի պատիկ աւելցաւ, որով այլ եւս չենք կրնար հաւանիլ որ մեր երկիրը Հելլէնաց ձեռքը մնայ։ Մեծ Տէրութիւնք եթէ այդ առթիւ մեր վրայ բռնանան, Հելլէններուն թողած զէնքերուն միջոցաւ պիտի գիմ դնենք Հելլէնաց, մինչեւ մեր վերջին անհատն և մեր երկիրը պիտի պաշտպանենք»։

ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴ.— Մեծ Տէրութեանց դեսպանք երէկ ժամ 5ին գումարուեցան Աւստրիոյ դեսպանատան մէջ և յետոյ ժամ 7ին արտաքին գործոց Նախարարին հետ գումարուեցան ի Թոփհանէ և մինչեւ ժամ 9 խորհրդակցեցան։

ՄԱՒԶԷՐԵԱՆ հրացանի յատուկ 2700 սնտուկ փամփուշտ երէկ Կ. Պոլիս բերուեցան օսմ. զօրաց համար։

ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ Կ. Պոլսոյ դեսպանատուններու զինուորական կցորդները Տոմոքօ պիտի երթան՝ տեղւոյն չէզոք գօտիին նկատմամբ աւելի ընդարձակ քննութիւններ կատարելու։

ՀԵՐՔՈՒՄ.— Մալիւմադ իբրեւ անհիմն կ'հերքէ Թանի սա լուրը.— Հելլէն կառավարութիւնն յայտարարեց թէ օսմ. զինուորք յարձակեր են Զէյթունի և Տոմոքայի միջեւ գտնուած չէզոք գօտիին վրայ, թէ օսմանցիք Թեսալիայի մէջ հարստահարութիւններ գործեր են և թէ Թեսալիոյ օսմ. պաշտօնեայք ժողովրդեան բռնի հանրագրեր ստորագրել կուտան՝ զԹեսալիա օսմ. կառավարութեան թողլու համար։»

ԳԱՀԻՐԷի մէջ զանազան իրեղէններ կ'պատրաստուին Կ. Պոլսոյ Բարեգործական Պազարին համար։

ՀԵԼԼԷՆ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ.—Կայս. կառավարութիւնը լուր առնլով թէ Գալաթաքայի ծպտեալ հելլէններ յարձակում ընելու դիտաւորութիւն ունին, իրողութիւնը ծանոյց Պոլսոյ ռուս դեսպանատան, որ Աթէնքի ռուս դեսպան Մ. Օնույի միջոցաւ դիտողութիւններ ըրաւ հելլէն կառավարութեան։ Հելլէն կառավարութիւնն իր տուած պատասխանով հերքելով հանդերձ այս զրոյցը, Գաճաժառանգ Կոստանդիանոս իշխանին խիստ հրամաններ ղրկեց, որպէս զի աչալուրջ հսկողութիւն ի գործ դնէ այսպիսի անպատեհութեան մը տեղի չտալու համար։

ԼԱՐԻՍԱՅԷ կ'հեռագրեն թէ հելլէն փախստականներէն քանի մը հազար հոգի Լարիսա վերադարձեր եւ իրենց արտերուն հունձքերը քաղելու ձեռնարկեր են։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԷ կ'հեռագրեն թէ Ռուսիոյ կառավարութիւնը Զուիցերիոյ հանրապետութեան նախկին նախագահ Պ. Տրոզէ նորէն պէտի խնդրէ եղեր որ իրեն առաջարկուած պաշտօնն ընդունի։

ԿՐԵՏԷ.— Հանեայէ կ'գրեն թէ առաջադրեալ նոր կազմակերպութեան գործադրումէն յետոյ միայն կղզին պիտի մեկնին միջազգային զօրքերը։

ՊԻՐԷՕՆ և Աթէնք ապաստանող հելլէն փախստականաց թիւը 15,000 կ'հաշուի և ուրիշ տեղ փախչողներուն թիւն ալ 100,000ի։ Հելլէն կառավարութիւնն իր բանակէն զատ, այս փախստականներն եւս սնուցանելու հարկին տակ, չափազանց նեղուած է։

ԱԹԷՆՔԷ կ'գրեն թէ Միւշէր Էտհէմ փաշայի հրատարակած յայտարարութիւնը մեծ տպաւորութիւն ըրեր է հելլէն փախստականներուն վրայ, որք այդ յայտարարութեան տուած քաջալերական խոստումներէն խրախուսեալ, սկսեր են հետզհետէ իրենց տուներն ու տեղերը վերադառնալ։

ԼՈՆՏՈՆԷ կ'հեռագրեն թէ հաշտութեան պայմաններուն նկատմամբ, Բ. Դրան ու Մեծ Տէրութեանց դեսպաններուն միջեւ կատարուած բանակցութիւնք յաջող արդիւնքի մը յանգած են կատարեալ համաձայնութեամբ։

—Բարիզէ ալ կ'հեռագրեն թէ քաղաքական ակմբոց մէջ լաւ տպաւորութիւն ըրեր է այն լուր թէ հաշտութեան բանակցութիւնք յաջող արդիւնք պիտի ունենան ի մօտոյ։ Հելլէն հպատակաց նկատմամբ բռնուելիք ընթացքն որոշող պայմանագրութիւն մը կ'ուսումնասիրուի այս պահուս։ Հաշտութիւնն ամսոյս վերջերը պիտի կնքուի։

ՄԵԾ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ Աթէնքի դեսպանք իրենց զինուորական կցորդներէն բաղկացեալ քննիչ յանձնաժողով մը պիտի ղրկեն, քննելու համար հելլէն կառավարութեան այն առարկութիւնը թէ օսմ. զօրաբանակը չէզոք գօտին իբր թէ բռնաբարեր է։

«ԱՏԱՆԱ» շոգենաւն երէկ Սելանիկէ մայրաքաղաքս հասաւ, բերելով 226 վիրաւոր, որոց 4ն սպայ։

ԱՅՍ ԱՌՏՈՒԱՆ

ԹՈՒՐՔ ԼՐԱԳՐԱՑ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 28 յունիս.—Եօրկիոս Թագաւորը խնդրեց Ցարէն որ Կ. Պոլսոյ դեսպանախորհուրդը ժամ առաջ աւարտէ իր պաշտօնն, և պաշտպանուի Յունաստանի ելմտական կացութիւնն որ օր օրի կ'խնայ։

ԱԹԷՆՔ.—Դեսպանախորհրդոյ վերջին գումարման մէջ տրուած որոշումն հոս օտար դիւանագիտաց շրջանակին մէջ գոհութիւն յառաջ բերաւ։

—Էտհէմ փաշա մերժեց Կոստանդիանոս իշխանին դիմումն ի մասին գերեաց։

ԲԱՐԻԶ.— Օսմ. կառավարութիւնն այժմ ի Թեսալիա 180,000 զինուոր ունի։

—Կրետէի խնդրոյն համար Ֆրանսայի արտաքին գործոց Նախարարին կողմէ Զուիցերիոյ եղած առաջարկութիւնք մերժուեցան։

—Աթէնքի Ֆրանսական դեսպանն հեռագրաւ հերքեց Ստանտարտի այն լուր թէ օսմ. զինուորք չէզոք գօտիի սահմանն անցած, Թեսալիայի մէջ անիրաւութիւններ գործած եւ ժողովուրդէն չափազանց տուրք գանձած ըլլան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ՅՈԲԵԼԵԱՆԸ

Մանրամասն նկարագրութիւն

Երէկի սուրհանդակաւ առնուած եւրոպական լրագիրք մանրամասնօրէն կ'նկարագրեն Վիքդորիա Թագուհւոյն յոբելեանի հանդէսները, մանաւանդ արքայական թափորը։

Յունիս 10/22ին առտուն կանուխ ոստիկանք սկսան պահպանել բոլոր այն փողոցներն ուրկից պիտի անցնէր արքայական թափորը։ Կէս օրէն երեք ժամ առաջ ամէն կարգադրութիւնք վերջացած էին։ Ժամ 10.50ին (Ը. Ե.) Կալլէսի իշխանն ու Քէմպրիճի դուքսն՝ հեծեալ ու մարէշալի համազգեստով և Քոննօդի դուքսը՝ նոյնպէս հեծեալ ու զօրավարի համազգեստով՝ Պըքինկէմ պալատն հասան և մեծ դարաստանը մտան։ Ասոնց հետեւող սպայք գացին գրաւել իրենց տեղերը թափորին մէջ։ Անմիջապէս պալատան վրայ պարզուեցաւ արքայական երեք լայն դրօշ. նոյն միջոցին հեռուէն Թէմիսի եզերքէն սկսան գոռալ հարիւր մէկ թնդանօթի առաջին հարուածները։ Պալատան կեդրոնական կամարին տակ դուռները բացուեցան և Վիքդորիա Թագուհին երեւցաւ իր հետեւորդներով։ Ն. Վեհափառութիւն այս հանդիսական ժամուն սա պատգամն ուղղեց ազգին, ամէն կողմ հեռագրել տալով. —«Սրտիս խորէն շնորհակալութիւն կը յայտնեմ իմ ամենասիրելի ժողովրդեանս. Աստուած պահէ զայն։—ՎԻՔԴՈՐԻԱ, Թագուհի և կայսրուհի։»

Թագուհին բազմեցաւ շքեղ լանտոյի մը մէջ, որուն ութ գեղեցիկ երիվարներ լծուած էին՝ ոսկեթել ծիրաններով զարդարուն։ Հեծեալ ձիապանները կ'կրէին փայլուն հագուստներ։ Թագուհին առանձին բազմած էր կառքին խորն. իր դէմը կ'գտնուէին Կալլէսի և Շլէզվիկ Հոլշթայնի իշխանուհիք. Ն. Վեհափառութիւն սեւ մետաքսէ շրջազգեստ հագած էր և փոքր բարակ գլխարկ մը դրած, որուն տակէն կ'երեւէին այրիներու յատուկ սպիտակ ժապաւէնի եզերքները։ Կուրծքին վրայ կ'կրէր Ծնրակապի պատուանշանի կապոյտ ժապաւէնն և Վիքդորիա և Ալպէրդի ոսկի շքադրամը, ձեռքն ունէր հովանոց մը որ պարագային յարմար շինուած կ'երեւայ, զի կոթն այնչափ երկար է որ առանց դէմքը ծածկելու կրնայ արեւէն պաշտպանել զինք։ Հարսն և աղջիկը բաց գոյն շրջազգեստներ հագած են եւ կուրծքերնուն վրայ ունին Վիքդորիա և Ալպէրդի շքադրամը։ Կառքն երբ կամարին տակէն դուրս ելաւ, իշխանք սուրով ողջունեցին յետոյ Թագուհին, իրենց տեղերը բռնեցին՝ Կալլէսի իշխանն ու Քոննօդի դուքսն աջ դռնակին և Քէմպրիճի դուքսը ձախ դռնակին քով։ Ժամ ճիշդ 11ին այսինքն՝ կէսօրէն մէկ ժամ առաջ թափորն սկսաւ այսպէս.— Նախ կ'երթար անձնապահ զօրաց խումբ մը հրամատարութեամբ հարիւրապետ Էմսի՝ որ անգլ. բանակին սպայից ամէնէն երէցն է։ Յետոյ կարգաւ՝ հարիւր նաւազ, որք վեց թնդանօթ կ'քաշէին և հեծեալ հետիոտն ու թնդանօթաձիգ զօրքեր՝ նուագածուաց խումբերով։ Ասոնցմէ վերջ մարէշալ գերակոմս Ուոլսլիի թիկնապահները՝ 25 հոգի, որոց կ'հետեւին Թագուհւոյն թիկնապահներն՝ 35 հոգի։ Ամէնքն ալ հեծեալ էին եւ համազգեստ կ'կրէին։ Լոնտոնի գաւառին լորտ-տեղակալն՝ այսինքն կառավարիչն՝ Ուէսդմինսդրի դուքսն՝ հեծեալ, կարմիր համազգեստով, սպիտակ փետուրներով զարդարուն գլխարկով և զօրավարի թուրով. կուրծքին վրայ կ'կրէր Ծնրակապի ասպետութեան աստիճանն. իրեն կ'հետեւէին 30 սպայ։ Մարէշալ Լորտ Րոպէրդս և իր սպայակոյտն։ Երեք թիկնապահ որք Կալլէսի իշխանին մօտ օգնական-բանակը կը ներկայացնեն։ Ութսունի չափ պալատական ազնուականներ. Օտար երկրաց անգլ. դեսպանատանց զինուորական կցորդներ։ Լոնտոնի օտար դեսպանատանց զինուորական ու նաւային կցորդներ՝ ամէնքն ալ հեծեալ ու համազգեստով։ Զօր. Հէկլն ու Մայլս՝ իրենց սպայակոյտներով։ Բրուսիոյ անձնապահ տրակոն հեծելազօրաց Ա. գունդին պատուիրակները, զի Թագուհին պատուակալ գնդապետն է այդ գունդին։ Հնդկաստանի կայսերական վարչութեան բազմաթիւ ներկայացուցիչներ՝ սպիտակ փաթթոցներով ու շքեղ հագուստներով և գեղեցիկ նըժոյգներու վրայ հեծած. ասոնց առջեւէն կերթար Մահարաճա Տհիրաճ Սըր Բադրայ Սինկ, թիկնապահ Կալլէսի իշխանին ու խնամակալ Ճոտբորի. Հնդկաստանի Աստղ պատուանշանը կ'կրէր, ասոնց կ'ընկերանային Հնդկաստանի անգլ. բանակէն երեք սպայ։ Այս հեծեալներուն ետեւէն կուգային հինգ լանտօ որոց մէջ բազմած էին օտար կառավարութեանց և վեհապետական գերդաստանաց ներկայացուցիչներ. Ա. կառքին մէջ բազմած էին Ֆրանսայի ներկայացուցիչը, Լոնտոնի ֆրանսական դեսպանն և Սպանիոյ ու Չինու վեհապետաց ներկայացուցիչները. Բ.ին մէջ Բերսիի, Պատէնի, Պրազիլիոյ ու Մեքսիկայի. Գ.ին մէջ Թուրքիոյ, Ամերիկայի ու Ռումանիոյ. Դ.ին մէջ՝ Արժանդինի, Պոլիվիայի, Շիլիի ու Քօրէայի և Ե.ին մէջ՝ Բօտուգալիայի, Հոլանտայի, Բաւարիայի և Սերպիոյ։ Միւս տէրութեանց ներկայացուցիչք կը գտնուէին հեծեալ կամ կառքով՝ թափորին ուրիշ մասերուն մէջ։ Այս կառքերէն վերջն ուրիշ 11 կառքեր որոց մէջ կային պալատական տիկիններ ու պաշտօնեաներ։ Բիչ յետոյ քառաձի ինն կառքեր, որոց մէջ բազմած էին արքայական գերդաստանին իշխանք և իշխանուհիք։ Այս կառքերուն կ'հետեւէին անգլիացի և օտար իշխանք՝ հեծեալ ու համազգեստով և մէկ կարգի վրայ չորսական ընթանալով։ Յետոյ կուգային հնդիկ բանակէն 22 սպայ։ Եւ ահա կ'յառաջանայ սպարապետ մարէշալ Ուոլսլի՝ հեծեալ եւ մարէշալի գաւազանն ի ձեռին. իրմէ առաջ կ'երթան հեծեալ անձնապահ զինուորք։ Մարէշալն անմիջապէս Թագուհւոյն կառքին առջեւէն երթալու պատւոյն արժանացած է։ Թագուհւոյն կառքին անմիջապէս կ'հետեւէր հեծեալ հարիւրապետ մը՝ արքայական դրօշն ի ձեռին ու շրջապատեալ անձնապահ զօրքերէ. ասոնցմէ ետքը կուգային իշխանաց սպայակոյտներն և ուրիշ սպաներ։ Թափորին հետաքրքրական մասը կ'կազմէին ասկից վերջն եկողներն որք էին Քանատայի, Հարաւային Նոր Կալլէսի, Վիքդորիայի, Նոր Զէլանտայի, Քուինսլէնտի, Բարեյուսոյ, Հարաւային Աւստրալիոյ, Թէա-Նէօվի՝ Թասմանիոյ, Արեւմտեան Աւստրալիոյ և Նադալի բնիկ զինուորք՝ շրջապատելով մեծ գաղթավայրերու վարչապետաց կառքերը։ Ասոնց անցքն ընդհանուր սքանչացում պատճառեց եւ մանաւորաբար դիտուեցան Քանատայի հեծեալ տրակոններն ու հիւսարները, Հարաւային Նոր Կալլէսի նիզակաւորներն՝ իրենց գեղջուկ պարզ տարազով, լայնեզր թաղեայ գլխարկով ու նիզակներով որոց ծայրերը սպիտակ ու կարմիր բարակ դրօշներ կան. Բարեյուսոյ հեծեալ քարաբինաւոր զօրքերը, Նաթալի ձիաւորները, Մալթայի ոստիկան-զինուորները, Դրինիտադի սեւամորթ թնդանօթաձիգները, Պորնէոյի ոստիկանները, Ճամայքայի թնդանօթաձիգները, Սիէրա Լէոնէի և Նիկէրի զինուորները, անգլ. Կուինէի սեւ զինուորներն և Հոնքօնկի փոքրահասակ ու դեղին զօրքերը։ Թափորին վերջապահներն էին Իրլանտայի հեծեալ ոստիկաններն և զինուորներ նուագացուած խումբերով։ Այս մեծահանդէս թափորին անցքը տեւեց ճիշդ երեսուն երեք վայրկեան։

Ինչպէս անցեալ օր նկարագրեցինք, թափորին անցած փողոցները ամենաշքեղ տեսարան մը կ'պարզէին, շէնքերու ճոխ ու փայլուն զարդարանքներով, անհամար դրօշներով, ծաղիկներով, բազմաթիւ բարձրաւանդակներով և ժողովրդեան անհամար բազմութեամբ։ Երբ Թագուհւոյն կառքը կ'մօտենար, միլիոնաւոր գլուխներ կը բացուէին, գլխարկներ կ'երերային եւ օդը կ'թնդար «կեցցէ՛»ներու ձայնէն։ Բիքքատիլի տեսարանն՝ Հայտ-Բարքի և Սէնդ-Ճէյմսի միջեւ ամէնէն հիասքանչն էր։ Դրօշներով, թանկագին կերպասներով ու ծաղիկներով զարդարուած հսկայ բարձրաւանդակներ որոց վրայ բազմած էր Լոնտոնի բարձր դասը ճոխ արդուզարդով։ Շատ մը տուներ ու քլիւպներ հիմերէն մինչեւ տանիք ամբողջով մեծարժէք ու երփներանգ օթոցներով ծածկուած էին՝ մանաւանդ Սըրադըն Սըրիդի անկիւնը գտնուած տուն մը որ բոլորովին կանաչ մետաքսէ կերպասով մը ծածկուած էր եւ պատշգամները կ'երեւէին ծիրանագոյն՝ ոսկեթել ծոպերով։ Սէնդ-Ճէյմս Սդրիդ գոհար մ'էր։ Տուները միահաղոյն զարդարուած գոյնզգոյն կերպասներով. փողոցին մէջ շինուած էր կանաչազարդ կամար մը՝ գունագեղ ծաղկեպսակներով. կարծես թէ 300 մեդր տարածութեամբ պարտէզ մ'էր. փողոցին բնակիչները ճոխութեան համար իրարու հետ մրցած էին. շատ տուներու պատուհաններէն 3-4 մեդր լայնութեամբ և 10 մեդր երկայնութեամբ բանուած թաւիշներ ձգուած էին։ Դրօշներն և ծաղկեփունջերն անհաշուելի էին։ Վերջապէս համայն Լոնտոն հեռաւոր տեղերէ դիմող իր հիւրերուն շքեղութեան անզուգական և անմոռանալի տեսարան մը պարզած էր։ Ֆրէթէ ամէն տեղ խոշոր վերտառութիւններ կային Թագուհւոյն համար բարեմաղթութիւններով։

Թափորն երբ Լոնտոնի միջնաքաղաքը մտաւ, Թագուհւոյն կառքը կեցաւ։ Երկու գնդապետ թափորէն բաժնուելով գացին Լորտ Քաղաքապետն ու քաղաքապետութեան խորհրդականներն առաջնորդել Թագուհւոյն կառքին քով։ Լորտ Քաղաքապետն ու հետեւորդք, որք հանդիսական կառքերով եկած էին, անմիջապէս վար իջան և կարգով կեցան սպասելով Թագուհւոյն անցքին. Լորտ Քաղաքապետին քով կեցած էր պաշտօնեայ մը բռնած Քաղաքապետին խորհրդանշանական թուրը՝ մարգարտազարդ պատեանի մէջ։ Երբ Թագուհւոյն կառքը կեցաւ, Քաղաքապետն իր ոսկի երիզով գլխարկն յանձնեց պաշտօնէի մը և յառաջանալով թուրը մատոյց Ն. Վեհափառութեան, այն աւանդութեան համաձայն թէ երբ Թագաւորը կամ Թագուհին Քաղաքապետին կառավարած երկրէն անցնի, այս վերջինը պարտի զէնքն յանձնել վեհապետին։ Թագուհին ընդունեց Լորտ Քաղաքապետին ողջոյնն, և իր ձեռքը՝ ձեռնոցապատ՝ դրաւ թուրին պատեանին վրայ՝ ըսելու համար թէ իրեն կ'դարձնէ և յետոյ ձեռքը տուաւ որ համբուրէ։ Բանախօսութիւն չեղաւ։ Ապա Քաղաքապետը սուր ի ձեռին գլխաբաց ձի նստաւ թափորին առջեւէն երթալով՝ այսինքն Լորտ Ուոլսլիէ առաջ։ Արքայական թափորն անկից դէպի Ս. Պօղոս եկեղեցին ուղղուեցաւ։ Այս տեղի փողոցներուն մէջ ամէնէն աւելի աչքի կ'զարնէր Տէյլի Թէլէկրաֆի խմբագրատունն որուն ճակատը բոլորովին ծածկուած էր կանաչ տերեւներով ու ծաղիկներով. մէջտեղն արքայական խոշոր թագ մը ձեւացուած էր սպիտակ մարգարտածաղիկներով։ Թափորն երբ Ս. Պօղոսի եկեղեցւոյն մօտեցաւ, օտար տէրութեանց ներկայացուցիչները կառքերէն իջան. հեծեալ իշխանք ալ հրապարակին վրայ կիսաձեւ մը կազմեցին, այնպէս որ ընդարձակ տեղ մը ձգեցին Թագուհւոյն և իշխանուհեաց կառքերուն համար։ Քաղաքապետը ճամբան շարունակելով գնաց կեցաւ իր պաշտօնատան առջեւ սպասելով Թագուհւոյն անցքին։ Ս. Պօղոսի մայր եկեղեցւոյն դուռները բացուելով, Քէնդըրպըրի արքեպիսկոպոսն ամբողջ կղերականներուն հետ կ'սպասէր խորանին առջեւ. արարողութիւնը շատ կարճ էր։ Թագուհին կառքով մինչեւ եկեղեցիին գաւիթն եկաւ։ Խորին լռութեան մէջ, երաժշտապետ Սըր Ճորճ Մարդինի կողմէ տրուած նշանի մը վրայ 550 ընտրելագոյն դպիրք Լոնտոնի եկեղեցեաց սկսան երգել «զՔեզ Աստուած գովաբանեմք»ն, օժանդակութեամբ արքունի հրետաւորաց և զինուորական երաժշտական ակադեմիայի նուագարանաց, և 200 զինուորական նուագածուաց։ Աւելի հզօր և աւելի ներդաշնակ նուագածութիւն ոչ ուրեք լսուած էր։ Ապա դպիրք երգեցին Տէրունական Աղօթքը։ Լոնտոնի եպիսկոպոսն յատկապէս Թագուհւոյն համար յօրինուած աղօթք մը արտասանեց։ Արքեպիսկոպոսն օրհնութիւն տուաւ Թագուհւոյն և իշխանուհեաց որք գլուխնին խոնարհեցուցին. իսկ իշխանք և սպայք սուր ի ձեռին բարեւի կեցան։ Թափորը նորէն ճամբայ ելաւ և քաղաքապետութեան պաշտօնատան առջեւ Քաղաքապետն, որուն շուրջը կեցած էր պաշտօնէութիւնը խմբովին, նորէն ողջունեց Թագուհին և Քաղաքապետին կինն հոյակապ ծաղկեփունջ մը մատոյց Ն. Վեհափառութեան։ Ծաղկեփունջը դրուած էր ոսկեձոյլ փնջակալի մէջ։ Թափորն անկից մեկնեցաւ և ուրիշ ճամբաներէ անցնելով կէսօրէն գրեթէ երկու ժամ յետոյ Պըքինկէմի պալատը դարձաւ։ Իրիկուան պալատան մէջ սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ իշխանաց, իշխանուհեաց, դեսպանաց և օտար երկրաց ներկայացուցիչներուն։ Թագուհին ներկայ գտնուեցաւ սեղանին։ Հետեւորդ պաշտօնէից ալ պարտէզին ջերմանոցներուն մէջ սեղաններ տրուեցան։

—Ֆրանսացի թղթակից մը հանդիսատեսներու թիւն 8 միլիոն կ'հաշուէ։

—Թագուհին յոբելեանի առթիւ ազնուականութեան զանազան տիտղոսներ շնորհեց իր հպատակներէ ոմանց։ Յոբելեանի օրն օտար իշխանք և արտասովոր դեսպանք Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու պատիւն ունեցան։

—Յունիս 10/22ին Մր. Կլատսըն ու իր ընտանիքն իրենց գղեակին դարատափին վրայ 1200 գիւղացիական ընդունեցին։ Մեծ ծերունին բանախօսելով յոյս յայտնեց թէ տղայք իրենց ամբողջ կենաց մէջ պիտի պահեն յիշատակն այս նշանաւոր օրուան, յորում տօնուեցաւ ամէնէն երկար ու երջանիկ թագաւորութիւն մը զոր Անգլիա ցարդ չէր տեսած։ Մր. Կլատսըն իրաւ

քանչիր տղու նուիրեց յոբելեանին ի յիշատակ չքագրամ մը։

—Իրլանտայի մէջ ժողովուրդը միւս տեղերուն բոլորովին հակառակ ընթացքի մէջ գտնուեցաւ։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց։

—Լոնտոն, 26 յունիս.— Թագուհին կէսօրէն առաջ այցելեց արքայական դամբարանը։ Յետոյ ներկայ գտնուեցաւ անձնապահ հեծելազօրաց մարզանքներուն և խաղերուն։

—Բորդսմութ.— Օդին գեղեցկութիւնն աւելի նպաստեց նաւահանդէսին։ Կալլէսի իշխանն եռանդագին ընդունելութիւն գտաւ։ Իշխանը կ'գտնուէր Վիքթորիա-Էնտ-Ալպէրթ զրօսանաւուն մէջ, որուն առջեւէն անցան զրահաւորք եւ մարտանաւք։ Տասնի չափ ուրիշ շոգենաւերու մէջ կ'գտնուէին օտար իշխանք, դեսպանք, խորհրդարանի անդամք, նախարարք եւ այլք։ Երբ Կալլէսի իշխանն անցաւ, բոլոր նաւազք «կեցցէ՛» աղաղակեցին. նուագածուք ազգային երգն հնչեցուցին։ Հանդէսէն ետքը Կալլէսի իշխանն իր զբօսանաւուն մէջ ընդունեց անգլ. ծովակալներն և նաւային օտար սպաները։

—Լոնտոն.— Թագուհին ծաղկեփունջեր ղրկեց յոբելեանին ներկայ գտնուող իշխանաց եւ արտասովոր դեսպաններուն։

— Լորտ Քաղաքապետն իր տուած հացկերոյթի պահուն ըսաւ.— «Անգլիոյ ու Ֆրանսայի դրօշները միասին կ'ծածանին քաղաքակրթութեան համար։ Անգլիա և Ֆրանսա պէտք չէ երբեք իրարմէ անջատ ազգեր ըլլան»։

—Թագուհին եկեղեցի գացած ու վերադարձած ժամանակ քանի մը տեղ յուզման սաստկութենէն արտասուեց, մանաւանդ երբ Լոնտոնի էʼն աղքատ թաղերէն կ'անցնէր իր ժողովուրդին խոնարհագոյն դասերը տեսնելու համար։ Երբ իր Թոռան՝ Եորքի դուքսին՝ պալատին առջեւէն կ'անցնէր, տեսաւ իր հազիւ եռամեայ թոռնորդին որ պատուհանէն թաշկինակ երերցնելով կ'ողջունէր իր մեծ մամիկը։ Կնոջական զգացումն յաղթեց թագուհիի լըռջութեան և հոն ալ լացաւ։

ԲՈՐԴՍՄՈՒԹ, 27 յունիս (առտու).—Երէկ գիշերուան լուսավառութիւնք ցքանչելի էին։ Թորփիլանաւերու անցքէն յետոյ արդէն մութցած էր. նաւահանգիստն յանկարծ լուսազարդուեցաւ. իւրաքանչիւր նաւ ելեկտրական լուսոյ պսակի մը մէջ կ'գտնուէր ինչպէս նաեւ քարափն ու քաղաքն ալ։ Լուսավառութիւնք տեւեցին մինչեւ առաւօտ. այսօր հանդէս չկայ, բայց վաղը Պըքինկէմի պալատան մէջ դաշտային հանդէս մը պիտի տրուի։

ԱՐԿԱԾՆԵՐ.— Լոնտոնի ոստիկանութեան ձեռք առած իմաստուն միջոցներն և ժողովրդեան զգուշութեան շնորհիւ թափօրին օրը նշանակութեան արժանի արկածներ չպատահեցան։ 200 հոգիի չափ հիւանդանոց տարան թեթեւ արկածներու համար։ Ասոնց քանին օդին սաստիկ ջերմութենէն հիւանդացան. տասն վտանգաւոր վիճակի մէջ են։ Մէկ քանի հազար անձինք ալ շարժուն հիւանդանոցները դիմեցին՝ վայրկենական տկարութեանց համար։ Լորտ Տէպի ու լորտ Հոու թեթեւապէս վիրաւորուեցան ձիէ իյնալով։

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 27 յունիս.—Մարոքի արտասովոր դեսպանը չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Անգլիոյ Թագուհւոյն Յոբելեանին, որովհետեւ յանկարծ խենթեցաւ. անմիջապէս Մարոք ղրկուեցաւ։

ԼԷՄԷՐԿ.— Բոլոմէա քաղաքը, Բրութ գետին վրայ, ողողուեցաւ։ Բազմաթիւ տուներ կործանեցան։ Երկաթուղւոյ կամուրջ մը փլաւ ուղեւոր փոխադրող կառախումբի անցնելու պահուն։ Վարաշարժը, թղթատարի վագոնն և երիչ հինգ վակոն գետն ինկան։ Ութ մարդ խեղդուեցան և մէկ քանիներ վիրաւորուեցան։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.—Կոնկօ-Ֆ զրահաւորն այսօր Եշ. խրեցաւ Րոնտոէ կղզւոյն մօտ՝ Վիպորկի շրջակայքը՝ խութի մը վրայ որ քարտէսին մէջ նշանակուած չէ։ Նաւը ջուր առաւ. թէեւ շատ աշխատեցան ջուրը պարպելու, սակայն չյաջողեցան և Կոնկօ-Ֆ ընկղմեցաւ։ Հանելու համար միջոցներ ձեռք առնուեցան։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Մ. Նահանգները պատասխանելով Ճարոնի բողոքագրոյն ի մասին Հավայի, իրենց ընթացքը պաշտպանեցին և միջազգային իրաւանց շատ մը օրինակներ տուին ամերիկեան յաւակնութեանց ոյժ տալու համար։

ՊԵՐԼԻՆ.—Վարչապետ իշխան Հոէնլոէ Քիլ գնաց և Վիլհէլմ կայսեր կողմէ Վիքդորիա Թագուհւոյն յոբելեանին առթիւ տրուած սեղանին ներկայ գտնուեցաւ։

— Գերմանիոյ Թղթատարական և Հեռագրական Նախարար անուանեցաւ նախկին զօրավար և պահպանողական երեսփոխան Մ. Բոտպիէլսքի։

—Վիլհէլմ կայսրն ի Հէլկոլանտ Պելժիոյ Թագաւորին հետ տեսակցելէ յետոյ, Քիլ դարձաւ։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Սիամի Թագաւորն յուլիս 2ին (Ն. Տ.) հոս պիտի ժամանէ։ Բեդէրհովի պալատը պիտի իջեւանի. դարաստանին մէջ Օլկա կղզիին վրայ՝ թատերական բացօթեայ ներկայացում մը պիտի տրուի։ Սիամի Թագաւորը Մոսկուա և յետոյ Քրոնշդատ պիտի երթայ. ուրկից Շուէտի արքայական զբօսանաւով մը Ստոքոլմ պիտի ուղեւորի Ազուեստահանդէսին ներկայ գտնուելու։ Շաբաթի մը չափ պիտի միայ ի Ռուսիա։

ՊՈՒՔՐԷՇ.—Ռումանիոյ գահաժառանգ իշխանն անցեալ օր տենդի տագնապ մ'ունեցաւ. այժմ ջերմութեան աստիճանը թէեւ սովորական է, սակայն իշխանն ուժասպառ է։ Ջախ թոքը բոլորովին չէ ազատուած։

ՅԵՏ ԱՐՏՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 յունիս.— Անգլիոյ Թագուհին յատուկ դեսպանութեան մը միջոցաւ պիտի ղրկէ Վեհ. Սուլթանի գրոյն ուղղեալ պատասխանը։

ԲԱՐԻԶ.— Բարիզի ջոհարավաճառները մեծ առեւտուր մ'ըրին՝ խիստ թանկագին նուէրի մը պատրաստութեան համար։ Ադամանդի գինը շատ բարձրացաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Բժիշկներն յետ քննութեան հաստատեցին թէ Թագուհին ո և է տկարութիւն չունի։ Հիւրեր կ'ընդունի և կ'տեսակցի։

ՊԵՐԼԻՆ.— Անհիմն է այն լուր թէ Վիլհէլմ կայսր Բեդերսպուրկէ դարձին Նախարարութիւնը պիտի փոխէ։ Նախարարութիւնն ընդհանուր խաղաղութեան պահպանմանը ջանացող անձերէ բաղկացած ըլլալով, կայսեր համակրութեան կ'արժանանայ։

ԱԹԷՆՔ.— Կ. Պոլսոյ ամերիկեան դեսպան Մր. Թըրըլ, որ միանգամայն Աթէնքի դեսպան էր, իր հրաժեշտի գրերը մատոյց Եորկիոս Թագաւորին և Պիրէոնէ մեկնեցաւ։ Թագաւորը խնդրեց դեսպանէն միջամտել, որպէս զի ամերիկեան սեղանաւորք օգնեն Յունաստանի։

ԲԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուս կառավարութիւնն որոշեց միայուն դեսպանութիւն մը հաստատել ի Հապէշստան։

ՊԵՐԼԻՆ.—Յունիս 18/30ին ի Պերլին Անատոլուի երկաթուղեաց պարտաթուղթերուն մնացեալ մասը շրջաբերութեան պիտի հանուի 84 3/4ի գնով։

ՊԵՐԼԻՆ.— Մ. Բաուլայի՝ ի Պերլին և Մ. Պարտաքի՝ ի Բարիզ սեղանաւորական խմբակները պիտի միանան՝ Թուրքիոյ մէջ երկաթուղիներու շինութեան նայլ գործողութեանց համար։ Այս մասին Բարիզի մէջ կատարուած բանակցութիւնք ի մօտոյ կ'աւարտին։ Լրագիրք կ'ըսեն թէ Կայս. Իրատէ մը մէկ քանի օրէն պիտի արտօնէ որ Անատոլուի երկաթուղեաց երրորդ մասին շինութիւնը յանձնուի նոյն գիծը շինող ընկերութեան։

ՊՈՄՊԱՅ.— Յունիս 22ին Պոմպայի կառավարչին կողմէ տրուած հանդէսէն դարձող անգլ. պաշտօնեայ մը՝ Մր. Ճէրէտ վիրաւորուեցաւ. այս պոթիւ կարեւոր ձերբակալութիւններ եղան։ Խիստ խուզարկութիւնք կ'կատարուին գեր-գնդ, Տիէրատը վիրաւորողները ձերբակալելու։

ՄԱՏՐԻՏ.— Ռոշֆոր Բարիզի պանքան պաշտօնապէս ծանոյց թէ յուլիս 1էն (Ն. Տ.) սկսեալ այլեւս փոխատուութիւն պիտի չընէ Սպանիոյ. այս լուր ընդհանուր յուզում պատճառեց։ Կ'ըսուի թէ Քուպայի խնդրոյն խառնաշփոթ վիճակը տեղի տուած է այս մերժման։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիւ Եորքի գահլիճին ծանուցագիրն ի պատասխանի Ճարոնի ծանուցագրոյն, մտահոգութիւն յառաջ կ'բերէ թէ անհամաձայնութիւնը պիտի սաստկանայ։

ԹԱՆՃԷՐ.— Մարոքի վեհապետը զինուոր ղրկեց ի Մելիլա՝ որպէս զի տեղւոյն զանազան ցեղերն հնազանդեցնեն և տուրքերը գանձեն։

ԲԺԻՇԿ
ՏԻԳՐԱՆ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
ԿՆԱԽՏԱՐՈՅԺ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՅԺ
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէն վերջ իր բնակարանը, Բերա, Շիշլի փողոց, Թիւ 40։ 15—6

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ինչպէս կանխաւ ծանուցուած էր, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը կիրակի Գուզկունճուգի եկեղեցին մէջ պատարագելէն և օրուան տօնին նշանակութեան վրայ պերճախօս և հմտալից քարոզ մը արտասանելէն ետքն, օրն անցուց Քաղաքական Ժողովոյ անդամ Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեանի ծովեզերեայ բնակարանին մէջ, և երէկ առաւօտ կանուխ Բերա իր բնակարանը դարձաւ. յետոյ Պատրիարքարան գնաց։ Այսօր ալ Պատրիարքարանի մէջ կ'նախագահէ կրօն. ժողովին։

—Կ'լսենք թէ Մշոյ Ս. Կարապետի միաբան Տ. Մովսէս և Տ. Յարութիւն սարկաւագներ՝ որոց ընթացքը ժամանակին բաւական զբաղեցուցած է Պատրիարքարանն, հրաման ստացած են Ս. Պատրիարքէն՝ Պոլիս մեկնելու։

—Ս. Պատրիարք Հայրն 2 օսմ. ոսկի նուիրեց կիրակի օր Սկիւտարի Աղքատախնամին։

—Իզմիրէ կ'գրեն մեզ թէ հոն դարձեալ Առաջնորդի խնդիր կ'յուզուի։ Ս. Պատրիարք Հայրն իր ծանօթ Տեղեկագրով չորս եպիսկոպոսացու նշանակած էր, որոց մին էր Իզմիրի Առաջնորդը։ Իզմիրցի ազգայիններու կարեւոր հատուած մը թէեւ կ'յօժարի որ եպիսկոպոս ձեռնադրուի Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Ասլանեան, բայց... ո՛չ Իզմիրի վրայ։ Միւս եպիսկոպոսացուն էր Խարբերդի Առաջնորդը։ Բայց Տ. Պետրոսի ծերունի վրդ.ին պաշտօնավարութեան կերպին նկատմամբ ա՛յնքան գանգատներ եղած են ու դեռ կան որ յայտնի չէ թէ եպիսկոպոսութիւնն իբրեւ ի՛նչ կրնայ տրուիլ Եկեղեցւոյ այսպիսի պաշտօնէի մը։

—Խարբերդէ մեզ կ'գրեն յունիս 4/16 թուով. «Օրերս ճամբայ պիտի ելնեն Պատրիարքարանէն ուղղուած որբերէն մաս մը, 25 հատ. մնացեալ 15 ալ յաջորդ կարաւաններով պիտի ղրկուին (*)։ Այս քառասուն որբերու մինչեւ Սամսոն ճանապարհածախսը 60 լիրայի կ'մօտի. մինչեւ հիմա կէսէն աւելին հանգանակուած է. կ'յուսանք որ մնացեալն ալ կ'գանձուի։ Գովեստի արժանի են տեղւոյս թէ՛ այն նուիրատուներն որոնք սկիզբէն պատրաստ էին առատ նուէրի, և թէ այն եռանդուն անձինք որոնք յանձնաժողով կազմեցին հանգանակութեան գործը դիւրացնելու, եւ ջանք չխնայեցին։ Գիտնալ պէտք է թէ այս 60 ոսկին տալը բաւական բան մ'է այս գաւառին, մանաւանդ Մէզիրէին համար, ուրկէ միայն գանձուած է գումարին կարեւոր մասը։ Ասիկա կ'ըսենք, որովհետեւ աչքի առջեւ ունինք թէ Մէզիրէն՝ թէպէտ տնտեսական տագնապներուն չհանդիպեցաւ ուրիշ քաղաքներու չափ, բայց ոչ նուազ դրամական անձկութիւններու մէջ կ'գտնուի։ Սակայն բնաւ չենք արդարացներ այնպիսիներն որոնք յայտնապէս ժլատ գտնուեցան, այլ կ'ուզենք ի վեր հանել թէ զգայուններն իրենց նեղութեան մէջ ալ գիտցան հարուստ ըլլալ, երբ հա՛րկ էր։ Ուրախ ենք յայտնելու թէ բողոքական մեր Պատ. ազգակիցներն ալ սիրով մասնակցեցան հանգանակութեան, կարեւոր գումարներով։ Իսկ առանձին շնորհակալութիւն Վեր. Մսըրներուն. որովհետեւ 15 լիրա տուին անձնական քսակներէն, նաեւ Գերապայծառ Աւետիս եպիսկոպոսի, որ 250 ղրշ. տուաւ։»

—Եոզղատէ մեզ կ'գրեն յու. 9/21 թուով.—«Թալասի միսիոնարներն հոս եւս Որբանոց մը բանալու համար հրահանգ ղրկած էին տեղւոյս բողոքական ազգայիններուն։ Ասոնք, ուզելով որ մեր ժողովրդեան հաւանութեամբ լինի, տեղւոյս Քաղ. Ժողովին դիմում ըրած են՝ այդ մասին պարտ ու պատշաճը տնօրինելու։ Հոս կ'գովենք Քաղ. Ժողովին արթնութիւնն, որ անմիջապէս հաւանութիւն չյայտնեց անոր բացման, այլ կարող անձերէ յանձնաժողով մը կազմելով անոր յանձնեց խնդիրն, անյուշտ ազդարարուելով Թալասի Որբանոցի մասին առ հասարակ դէշ խօսուածներէն։ Եթէ հոս բացուելիք Որբանոցն ալ Թալասինին պէս պիտի լինի, լաւ է չբանալ։ Դէշ թէ լաւ, Ազգն իր որբերը կ'խնամէ այն աստիճան որ անոնցմէ մինչեւ հիմա նօթութենէ և խեղճութենէ մեռնող եղած չէ այս կողմեր. ուրիշ բան է թէ կրթութիւն չեն առներ. գո՛նէ իրենց մօր և ուրիշ ազգականներու քով մնալով՝ իրենց ազգային տունէն և Եկեղեցիէն չեն հեռանար։»

(*).— Պատրիարքարան եկած հեռագիր մը արդէն ծանոյց այս տղոց ճամբայ ելած ըլլալը։

—Ազգնիւրէ շնորհակալութեամբ կ'գրեն մեզ թէ Հոգեգալստեան տօնին եւ տեղւոյն եկեղեցւոյն տօնախմբութեան առթիւ Իզմիրի Առաջնորդն հոն այցելեց, շատ լաւ քարոզ մը տուաւ եւ պատարագեց, տեղային գործերը կարգադրեց, Հայուհեաց ընկերութիւն մը կազմեց աղջկանց վարժարանի հոգատարութեան համար, եւ «տեղս գալիք որբոց համար կարեւորը տնօրինեց»։ Իր ջանքով ու խրատով է եղեր նաեւ որ քանի մը խռովութեւ տուն մը կ'տակուեր են տեղւոյն եկեղեցին։

—Էտինճիկէ կ'գրեն մեզ թէ Պալըքեսիրի կառավարիչն յունիս 7/19ին այցելեց Էտինճիկ, և պատշաճ մեծաբանքով ընդունուեցաւ հայ ժողովրդեան կողմէ։ Գոհ մնաց արտայայտեալ զգացումներէն, և պատուիրեց շուտով սկսիլ Ազգ. վարժարանին վերաշինութեան, որուն Կայս. հրամանն եկած է։ Ժողովուրդն յուսալից է որ իր գաւկներ ի մօտոյ պիտի ազատին արգիլախառ-գլորցեն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Էրզրումի Անթապ գաւառակին Գայմագամ անուանեցաւ Չմշկածագի Գայմագամ Հազգը էֆ. որուն յաջորդեց Միլքիյէ վարժարանին շրջանաւարտ և Սուրիոյ կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ Ալի Սըտգը էֆ.։ Էտիրնէի Սաֆըլու գաւառակին Գայմագամի օգնական անուանեցաւ Նորկի էֆ.։

—Պրուսայի Միխալըճ գաւառակին Նաիպ անուանեցաւ Բէօթահիայի նախորդ Նաիպ Հիւսէյին էֆ.։ Պանտրմայի Նաիպ անուանեցաւ Միխալըճի նախորդ Նաիպ Ահմէտ Լաթիֆ էֆ.։ Ինէկէօլի Նաիպ անուանեցաւ Կէմլէյիկի նախորդ Նաիպ Սիւլէյման Սուռուրի էֆ.։

Ա. կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Պուխարայի ելմտական նախարարին։ Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ Պաղտատի նահանգին Տէֆթէրտար Թէվֆիգ էֆ.ի և Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպանատան զինուորական կցորդին։ Գ. կարգի օսմանիյէ՝ ոստիկանութեան քննիչ Լըֆուլըն էֆ.ի։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանը նամակ մ'ուղղելով Ցունաց Ս. Պատրիարքին, ծանոյց թէ Վիքթորիա Թագուհին շատ գոհ մնացած է յոբելեանին առթիւ Թարապիոյ մատրան մէջ կատարուած արարողութեան՝ Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմէ ներկայացուցիչներ ղրկուելուն համար։

Մ. ԼՀՖՈՒԼՈՆ, որ ժամանակէ մը ի վեր օսմ. կառավարութեան ծառայութեան մէջ կ'գտնուի իբրեւ ոստիկանութեան քննիչ, Պոնէն էֆէնտիի տեղ ոստիկանութեան ընդհ. քննիչ և նոյն Նախարարութեան խորհրդական անուանեցաւ։

ՖԷՐԻՔԻՒՂԻ մօտ, ինչպէս գրեցինք անցեալ օր, մարդու դիակ մը գտնուած էր։ Ըստ նորագոյն լրոյ, այդ դիակ գի.ր մնացի կրօնափոխ Միրլիվա Ջէքի փաշայինն է. վրայէն գտնուած է իր ձեռօք գրուած գիր մը։ Գերման և օսմանեան բժիշկներ յետ քննութեան հաստատեր են թէ Ջէքի փաշա անձնասպան եղած է և թէ այս առթիւ եղած զրոյցները, կ'ըսէ Մալումադ, անհիմն են։

ՌՕՏՕՍԴՕՅԷ մեր յարգոյ թղթակիցը կ'գրէ Յունիս 14 թուով. «Անգլիոյ Թագուհւոյն 60ամեակն հոս ալ բաւական շքեղ կերպով կատարուեցաւ։ Միջօրէին տեղւոյս կառավարիչը, կառավարչի փոխանորդը, դատաւորն և այլ բարձրաստիճան պաշտօնեայք պաշտօնական այցելութեան գացին Անգլիոյ փոխ-հիւպատոսին և արժանավայել պատիւներով ընդունուեցան։ Շնորհաւորական այցելութիւն տուին նաեւ եւրոպական ամէն Տէրութեանց ներկայացուցիչներէն զատ հայ և յոյն հասարակութեանց հոգեւոր պետերը։ Գիշերն հիւպատոսարանի մէջ շքեղ պարահանդէս մը տրուեցաւ այս առթիւ, որուն ներկայ էին նոյնպէս կառավարիչն, օգնականը, դատաւորն և բարձրաստիճան պաշտօնեաներ, ինչպէս նաեւ քաղաքիս յոյն և հայ երեւելիներէն շատեր։ Մինչեւ կէս գիշեր ալ հիւպատոսարանին առջեւ լուսավառութիւն և հրախաղութիւն տեղի ունեցան, որուն հանդիսատես էր ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը։

«—Փառք Աստուծոյ չաբաթէ մ'ի վեր օդերը շտկուած են, և գարին ու ցորենը սկսած են քաղուիլ, առաջնոյն գինը կ'արժէ 11—11 1/2, իսկ երկրորդը 24—25 Պոլսոյ գրիւն և մէճիտն 25 ղշ.ի հաշուով. Թաշնակերը 18—19 և խոզակին հին օխան 19—20 ղրշ., հրապարակը տաք է։»

ՏՈՔԹՈՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՎԿԱՅԵԱԼ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ—ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

Հաստատեալ յամին 1852

Նորահնար գործիքի մը միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաները, մէկ անգամէն վայրկենապէս կը լեցնեն, ցաւով դիմել եւ բուժուած վերադառնալ։ Կատարելագործեալ եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, ղէնթէլ չէթ-օր-Բէ-ն (ըստ տարիքի), թոմրութէն-Բէն, Ես ագաթ տրատուն-Բէն երաշխաւորեալ։ «Սկոռբիթ» կոչուած բերնի հիւանդութիւնը, երեք այցելութեամբ կատարելապէս կը բուժեն, ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու, եւ նորահնար աքցաններու միջոցաւ առանց ցաւ պատճառելու։

Թիւ 396 Մեծ-Փողոց Բերա (Եանիի գարեջրատան վրայի յարկը ճիշդ Ջըպուգճեանց դէմ)։

Գատըգիւղի յաճախորդք կրնան դիմել նաեւ իրենց բնակարանը Թիւ 1 Նոր բացուած Խրիսովէլի փողոց ամէն օր։

Յ. Գ.— Հաւասարելու համար Եւրոպիոյ եւ Ամերիկայի առաջին կարգի ատամնաբոյժերու, ձմեռները կիրակի օրերն ալ, ինչպէս նաեւ մինչեւ կէս գիշեր հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղինին։

ԹԻՖՕ.—Լ. Հէբըլ կ'ըսէ թէ մայրաքաղաքիս մէջ թիֆօն բաւական ճարակած է. անգլ. դեսպանատան պահականալէն եօթն նաւազ նոյն հիւանդութենէն վարակուած են և կ'դարմանուին անգլ. հիւանդանոցին մէջ։ Անցեալ շաբթու նոյն հիւանդանոցին մէջ անգլ. ենթասպայ մը մեռաւ թիփոյէ։

ԽԱՍԳԵՂԻ մէջ ծաղիկի և հարսանիթի մէկ քանի դէպքեր պատահեցան։

ԿԷՅՎԷԻ ԳԸՆԾԸԼԱՐԷ մեզ կ'գրեն Յնս. 15/27 թուով.— «Երկու շաբաթէ ի վեր խոզակի առուծախն սկսած է Կէյվէի, Ագհիսարի և Միջագիւղի մէջ։ Առայժմ քիլոյին արժէքն է 8-14 գահեկան։ Ցարդ խոզակները կ'գնուին Կէյվէ գաւառակին մէջ գտնուած բնիկ վաճառականներէն։

«—Այս շաբթու տեղւոյս մետաքսի գործարանները կ'վերսկսին բանիլ։ Գործաւորաց աչքը լոյս։»

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.— Երէկ իրիկուն ժամը 12ին կամուրջէն մեկնող Շիրքէթի 20 թիւ շոգենաւին մէջ ծեր յոյն մը յանկարծամա՛հ եղաւ. դիակը Պէշիքթաշի նաւամատոյցը փոխադրեցին։

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

Երէկ Քոնսոլիտը բացուեցաւ 24 ղրշ. 25 փր., սակայն ծախողներ գտնուելուն համար մինչեւ 17 փր.ի իջաւ, Երկաթուղին ալ 107.50 ֆր։ Այս առաւօտ Քոնսոլիտը 18 փր. բացուեցաւ։ Հեռագիրներուն գիները տարբեր չըլլալով, մինչեւ հեռագրի ժամանակ միեւնոյն գնոյն վրայ կ'կենայ, վասն զի միշտ եւրոպական հեռագրաց կ'նայուի։

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		23	17
Ամենէն բարձր գին	»	23	25
Ամենէն վար գին	»	23	17
Ռումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		107	50
Ամենէն բարձր գին		108	50
Ամենէն վար գին		107	50

ԲԱՑՈՒՄ, 17 Յունիս

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		23	17
Ռումէլիի երկաթուղի ֆր.		107	75
Օսմանիյէ	»	—	—
Ռէժի	»	—	—
Օսմ. Պանքա	»	13	30
Քոէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7	06
Երկրագործական Պանքա	»	9	—
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալ. Ա. Ո.		3	15
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4	08
Թրամուէյ բաժնեթ.		685	—
» ժուիսանս		235	—
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		495	—
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	340	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	451	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան Օ. Ո.		4	50
» մէկ ամսուան »	»	—	—
Ռումէլ. երկ. ութ օրուան »	»	—	—
» » մէկ ամսուան »	»	—	—

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87	15
Անգլիական ոսկի	»	109	38
Բօլ էմբէռիալ	»	90	—
Մէճիտիյէ արծաթ	»	108	08
Ռուսլի թղթադրամ Օ. Ո.		8	59

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109	3/8
Փարիզ 3 » ֆր.		23	—
Ֆիօրին մանտա	»	10	91 1/4

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Յունիս

Օսմ. քոնսոլիտէ Սէրի Ա. Ա. Ո.		66	—
» » » Բ.	»	37	50
» » » Գ.	»	22	37
Դ.) բաց.	»	21	37
) գոց.	»	21	37
Փոխառութիւն Գասապա	»	82	50
» Օսմ. 3 1/2 %	»	98	50

«Ոսկի՞ց կուգաս». — Մարգարեան Դրատունէն։ — Ի՞նչ առիր. — Նոր Զեւագիտութիւն մը, Բժշկական Մարմնամարզութիւն մը և Ինքնապաշտպանութիւն մը։

Օսմ. կայս. Պանքա	»	12	63
Այտընի երկաթուղի	»	14	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	25
Անգլ. քոնսոլիտէ Գ. Կ.	»	112	87
Հելլենական 5 %	»	25	50
Մոնօբոլ հելլենական 4 %	»	28	50
Ռանթ » 4 %	»	21	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	98	—
» Նոր » 6 % 1892	»	98	50
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25	26 1/4
Դրամագեղչ	»	2	—

ՎԻԵՆՆԱ, 28 Յունիս

Փոխան. Փարիզի վրայ ֆիօր.		47	67
» Լոնտոնի վրայ	»	119	85
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	60
Օսմ. Ռէժի	»	161	—

ՓԱՐԻԶ, 28 Յունիս

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց. ֆր.		21	52
) գոց.	»	21	60
» » » Բ.	»	—	—
» » » Գ.	»	22	50
Ռումէլիի երկաթուղի	»	110	50
Մաքսատուն	»	—	—
Օսմ. Ռէժի	»	340	50
Օսմ. կայս. Պանքա	»	567	—
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	»	103	52
Քրէտի Լիոնէ	»	778	—
Պանք տը Բարի	»	880	—
Սուէզի ջրանցքը	»	3253	—
Իտալական Ռանթ	»	95	25
Սպանիական արտաքին	»	63	40
Ջէք Լոնտոնի վրայ	»	25	100
Դրամագեղչ	»	2	—

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Յունիս

Օսմ. փոխառութիւն 1888 մարք		90	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	111	10
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	89	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	285

ՊԱՇՏՕՆ ՓՆՏՌՈՂ ՈՒՍՈՒՑԻՉՔ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐՈՒԻՆ
ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
Թիւ 16, Գալաթիա խան

Եւ փոխադարձաբար գաւառական պաշտօնեաներու պէտք ունեցող Հոգաբարձութիւնք հոն կրնան դիմել՝ նշանակելով թէ ի՞նչ ճիւղերու համար պաշտօնեայ կ'ուզեն, ո՛րչափ ամսական ու ի՞նչ պայմաններով։ Փորձը ցոյց տուած է թէ Դաւթեան Գործակալութիւնը կրնայ գոհացուցիչ կերպիւ կատարել ընտրութիւններն եւ պահանջուած հանգամանքներով ու արժանիքով ուսուցիչներ միայն կոչել պաշտօնի։ Մանրամասնութիւնները կարդալ Գործակալութեան Ցուցակագրին մէջ։ 10—9

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Գ. ԳԱԲՐԻԷԼԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել որ ամէն օր մինչեւ կէսօր կը գտնուի նախկին տեղն Սկիւտարի Չուքուր Մահալէ փողոց պարսիկ ծխավաճառին վերի յարկը։ Կէսօրէն վերջը Բերա Կալաթա-Սէրայի վարժարանին դիմաց Թիւ 200 արաբեան Ա. յարկ Թիւ 3։ Վկայեալ եւ ծանօթ ատամնաբոյժն յանձն կառնու ակռայի վիրաբուժական ամէն գործողութիւնք ի հարկին թմրեցուցիչ գեղերով։ Նոր դրութեամբ կը պատրաստէ բերնի եւ դէմքի յարմար քառնուլը, ոսկեայ եւայլ նիւթերու վրայ նուրբ եւ թեթեւ արհեստական ակռայ։ Դիմողք գոհ պիտի մնան գիներու չափաւորութենէն եւ գործողութեանց կատարելութենէն։ Դչ. խորհրդակցութիւնք ձրի։ 25—22

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԵՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՍՈՅԹ 1895 ՏԱՐԻՈՅ 3,161,300

ՆՈՐԹՀՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՍՈՅԹ 1894 ՏԱՐԻՈՅ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի փոխադարձ ապահովութիւններ ի գործ կրդնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ դիւրութիւններ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. Նաև եթէ ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասուն 20,000,000 Անգլ. Ոսկին նշանակ.

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՅՄ»

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ջրգեղնուլոց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ. Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ Թիւ 22 և 22 կր. սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց.

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կ'փափաքի Բիւզանդիոնի միջոցաւ իր ջերմ շնորհակալիքն յայտնել իր Հայ յաճախորդներուն, որք Զատկի առթիւ վերանորոգեցին իրենց վստահութեան գործնական արտայայտութիւնն, և գոհ մնացին իրենց համար շինուած ամառնային և կէս-եղանակի (արմուէզօն) կօշիկներէն. Ընդունած ըլլալով ընտիր և նուրբ կաշիներու ճոխ մթերք մը, պատրաստ է ամառուան համար չատ թեթև ու միանգամայն տոկուն և վայելուչ կօշիկներ շինել՝ ըստ կարելւոյն չափաւոր գներով. Դիմել Ղալաթիա Գարաքէօյի հրապարակ Թիւ 9, և Մահմուտ-Փաշա 211. 10—10

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և անոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիններով.

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պաղչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ

Հազ, հարբուխ, լունկ նարծութեան, շնչարգելութեան դէմ, ևն.

Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ափոփելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, դժուարաշնչութիւնն, ևլն. Իր ազդեցութիւնը կ'ընէ կարծրացած մաղասը կակուղցնելով և արտաքսումը դիւրացնելով. Կոկորդի անհաճոյ խուտուտներով զիշեր ցերեկ հազցող և հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան և մէկ շիշը բաւ է հիւանդութիւնը բուժելու. Այս աննման դեղ հրաշքներ կը գործէ շնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի և ուրիշ պարագաներու մէջ.

Վ Կ Ա Յ Ա Գ Ի Ր

Ստորագրեալս, Թուրչունճը Հագոբ էֆ., բնակեալ Տօլմա-Պաղչէ, Թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր շնչարգելութենէ տառապելով համբաւաւոր բժիշկներուն դիմեցի և չատ ստակ վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ. Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմեմ Կալաթա, Վոյվոտայի պահականոցին քով, Թիւ 95-97, Պ. Էտ. Բարուանայի անգլ. վաճառատունը. Հոն ծախուած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼՍԱՄ»ը գործածեցի և 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ. Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ. Կ. Պոլիս, 4 ապր. 92. Ստրգր. ԷՍԱՏ ՀԱԳՈԲ

Ընդհ. Մթերանոց Էտմունտ Բարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվօտա փողոց Թ. 95-97. Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարաններն և դեղավաճառաց քով.

L'ANCRE — ԼԱՆԳՐԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ԱՄԵՆԷՆ ԱՒԵԼԻ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾԸ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԴՄԲ. 1871էն ՄԻՆՉԵՒ 93 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՄԲ.
133 ՄԻԼԻՈՆԷՆ ԱՒԵԼԻ — 206 ՄԻԼԻՈՆ

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Կոմս Էտմոն Ջիէփ; կայս. եւ արք. Ծերին խորհրդական, Նախագահ
» Ռօտոլֆ Հոթու, դեր-նախագահ
» Ժօզէֆ Հոթու, կայս. եւ արք. Ծերին խորհրդական
» Քօլոման Նաքօ » » »
» Անթուան Բրօֆէ տ'Օսբէն
Թէօտոր Բոնցէն
Ժան տը Վէնինկ - Ինկէնհայմ

Կառավարական Քոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՔ կայս. արք. խորհրդական

Ընդհանուր Գործակալ, Բերա, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Սարաճօղլու, ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՑԻ

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. Ո.
ԳՈՐԾԱԴԱՏԱՐ ՌՈՒՕԼԴԸՐ ՖԻՆՃԷԼ
Հէլվէճիան, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր.

Քննիչ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

THE
LANCASHIRE
INSURANCE
COMPANY

ՀԻՄՆԵԱԼ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՄԱՆՉԷՍԹԸՐ
Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւնն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կալուածներու վրայ, նաւերու և ապրանքներու վրայ եւն., չափ նպաստաւոր պայմաններով ու սակերով.

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն չափ բարձր աստիճանով կը ներկայացնէ բոլոր այն առաւելութիւնները զորս կրնան փափաքիլ կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ խառն՝ որոշ պայմանաժամով.

Նոր հանուած պայմանագրութեան տեսակ.

Տիեզերական ապահովագիր անձեռնմխելի. Առանց ի ծախման և լուծման ծանոթութեան.

Ամէն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնտ Սելլէր և Ընկ. Բիւչիւք Թիւնէլ խան, Ղալաթիա.

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

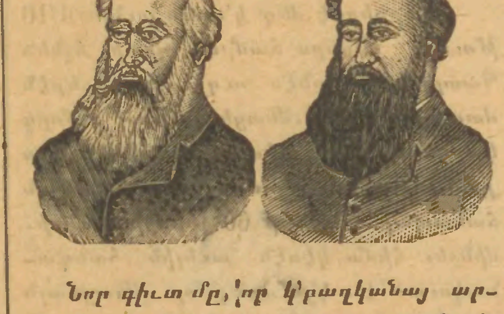

Նոր գիւտ մը, որ կ'բաղկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մազերու գոյնը սեւի կամ շագանակագոյնի կ'վերածէ բնականին նման. Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ'վերածուին բաց շագանակագոյնի և կամ մութ սեւի. Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրազննին դիտողն անգամ կ'խաբուի. Մազերուն անկումը կ'արգիլէ, թեփերը կ'վանէ ու մաքուր կ'պահէ մազերը. Գործածութեան եղանակը. — Գործածելէ առաջ սրուակն աղէկ մը շարժել յետոյ փոքր չափ մը պնակի մէջ դնել և սանտրով կամ խոզանակ մը թեթեւ մը թըրջելով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջել. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ. Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Էտմօն Բարուանայի. անգլ. ընդհ. մթերանոց՝ 95—97. Ղալաթիա, Նիւքսէզ-գալըըրըմ, Վօյվօտա, Կալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ.

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց.
ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եւոյն. 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի թրամուէյներու կայարանին դիմաց.
ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պապը Ալի Ճատտէսի Թիւ 11.

Հրատարակուելու համար յղուած կամ նամակ ղրկողներէ կը խնդրենք որ թղթին միայն մէ'կ երեսին վրայ գրեն. Երկու երեսի վրայ գրուելէն չատ յապաղում և դժուարութիւն կը ծագին.

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ԼՐԱԳՐՈՑ

(10)

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

—Ի՞նչ ունիս, սիրելի տիկին, ըսաւ իր դեղեցիկ թաւ ձայնով.

—Ո՜հ, սիրելի՛դ իմ պարոն, ըսաւ կինն յուզմամբ, Տոքդոր Ռամօն դուք էք, այնպէս չէ՞.

—Այո՛, ես եմ...

—Երկինք թող տուաւ ինձ մօտենալ ձեզ... Ո՜հ, Աստուած իմ, ձեր սպասաւորը կ'ըսէր թէ պէտք էր սպասել կամ վաղը նորէն պէտք էր գալ... Իսկ թէ մահը սպասէ՞ր.

—Մահը՞, ըսիք.

—Այո՛, բարի և սիրելի պարոնս, մահը՛... Մեր բժիշկն այնպէս ըսաւ. ժամերու խնդիր մ'է սա... եթէ վիրաբուժական գործողութիւնն այս երեկոյ իսկ չկատարուի, տիրուհիս գիշերը պիտի չանցունէ... կ'երեւի թէ դուք միայն կրնաք էք յաջողապէս ի գլուխ հանել զայն. Այն ատեն օրիորդը գոչեց ինձ. «Տոքդոր Ռամոյի տունը վազէ՛, հետդ բե՛ր զինքն... Ո՜հ, Աստուած իմ, խոստացի՛ր իրեն ինչ որ ուզէ... կարասիները պիտի ծախենք, եթէ պէտք ըլլայ, իր վարձքը վճարելու համար... Բայց թո՛ղ փրկէ մայրիկս».

Ռամօ յոնքը պռստած էր. կինը գիտնականին ճակտին վրայ երկբայութեան նշան մը տեսնելով կարմըրեցաւ և ամօթահար կանգ առաւ.

—Ներեցէք ինձ, կրկնեց... Այնքան յուզուած եմ որ ամէն բան կը յայտնեմ, ինչպէս որ բերանս գայ... Բայց պիտի ցաւիմ եթէ անհաճոյ եղայ ձեզ...

Ռամօ չարժում մ'ըրաւ որ նշան էր անխռովութեան.

—Ձեր տէրերն աղքա՞տ են, հարցուց.

—Աւա՜ղ, այո՛, սիրելի տիկիններս բարեկեցիկ վիճակ մ'ունենալէ յետոյ... Նեղութիւնն հիմա աւելի տաժանելի է իրենց... Բայց այնքան բարեսիրտ են որ մարդս կտոր կտոր կ'ըլլայ անոնց համար...

Եւ օրիորդն այնքան անոյշ, այնքան գեղեցիկ է որ... Ո՜հ, Տոքդոր, եթէ ճանչնայի՛ք զինքն...

—Ի՞նչ ունի ձեր հիւանդը.

—Ո՜հ, փտախտային բան մ'է. Նախ և առաջ դարմանեցին զինքն ուսին մէջ ունեցած յօդացաւին համար, և յետոյ, օրին մէկը տեսան որ յետին տագնապի մէջ էր. Ո՜հ, պարոն, եթէ դեռ հարուստ եղած ըլլար, պիտի չթողէին որ իր կորսուելուն մազ մնար... Բայց աղքատները կը մեռնին, այնպէս չէ՞.

—Ռամօ գլուխը ցնցեց և չատ քաղցրութեամբ պատասխանեց.

—Ոչ, բարեսիրտ կին.

Զանգակը զարկաւ. իր սենեկապանն երեւցաւ.

—Գլխարկս բե՛ր, ըսաւ Տոքդորն.

—Ո՜հ, Աստուած իմ, կուգա՞ք, գոչեց խնդրարկու կինը՝ զուարթ ապշութեամբ մը. Սպասեցէք, երթամ կառք մը բերեմ...

—Իմ կառքս վարն է, ըսաւ Ռամօ ժպտելով, աւելի շուտով պիտի երթանք. Ո՞ւր կը բնակիք.

—Պաթինեոլ ծառուղին...

—Պարոնը գիտէ թէ դեռ սրահին մէջ մարդիկ կան որ այս առաւօտէն ի վեր կ'սպասեն, համարձակեցաւ ըսել սպասաւորը՝ սրտմտած կերպարանքով.

—Ըսէք անոնց որ վաղը նորէն գան, պատասխանեց Ռամօ.

Կարասի մը վրայէն առաւ իր գործիքներու պայուսակը բոլորովին պատրաստ, և սանդուղէն վար խոյացաւ, իր ետեւէն ունենալով կինը.

Պաթինեոլ փողոցին անկիւնը, տաք լոգանքներու և ջրաբուժական հաստատութեան ճիշդ մօտիկն, որ ծառուղւոյն վրայ կը պարզէ իր յաւակնոտ ճակատը, կը կանգնի հինգյարկանի բարձր տուն մը, որոյ անձրեւի ջուրերէն կրծուած և գորգերու ծեծուելէն սեւցած ծեփերը վնթի, աղտոտ ու ողորմելի տեսք մը կուտան մերկ և տխուր չէնքին. Նեղ դուռ մը կը բացուի քարայատակ նրբանցքի մը վրայ որ դռնապանին խցիկին առջեւէն կ'անցնի և կը տանի սանդուղ մը որոյ բաց կանաչ ներկուած պատերը կեղեւ կեղեւ կը թափթփին՝ խոնաւութենէ սեւցած. Յոլացիկ հայելիներ, հանքահորի մը պէս նեղ ու խորունկ բակի մը վերին կողմէն քիչ մը լոյս ընդունելով, աղօտաբար կը լուսաւորեն և միջօրէէն յետոյ թոյլ կուտան ճամբայ գտնելու անհարթ գաւթակներու մէջէն. Սանդուղին աստիճանները գերբուկ կը մնան այն ցեխի խաւերով զորս այս գործաւորական փեթակին հարիւր վարձականներուն առօրեայ անցուդարձը կը դիզէ.

Սպասուհին Ռամոյի առջեւէն վեր ելնելով այնպիսի անձի մը արագութեամբ որոյ ոտքը կը ճանչնայ սանդուղին ծակուծուկն, ատեն ատեն կանգ կ'առնէր հոգածութեամբ, և կ'ըսէր.

—Զգուշացէ՛ք, հոն անկիւն մը կայ... բազրիքը բռնեցէք.

Հարծես թէ իր թեւերուն մէջ վեր վերցնել կ'ուզէր աղատարարը զոր կը բերէր յաղթական. Չորրորդ դստիկոնին վրայ կանգ առաւ եւ գրպանէն մէջէն բանալի մ'առնելով բացաւ դուռ մը որոյ վրայ պղնձէ թիթեղ մը փակուած էր, և սա տեղեկութիւնը կուտար. «Տիկին Էշվաբէ. Նորաձեւութիւնք». Այս պերճանքական ու պերճաշուք ազդին պէս կսկծալի բան չկար. «Նորաձեւութիւնք», այս ողորմելի գաւթակին վրայ, այս տանը մէջ որ աղքատութիւն կը հոտէր. Ի՞նչ նորաձեւութիւն, աւա՜ղ, կրնային յօրինել այս թաղին մէջ ուր կանայք գլխաբաց, կամ թէ կտաւէ գտակով դուրս կ'ելնեն. Տիտղոսն արուեստ, որ իր գործաւորուհին սնուցանելու անկարող էր.

Նախասենեակը սեղանատուն մ'էր մութ և ծխոտ, որոյ կարասիներն էին ընկուզենի սեղան մը, չորս աթոռ, սպասադարան մը որոյ վրայ թողուած էր սակաւապէտ ճաշի մը մնացորդը. Կտաւէ գունաթափ վարագոյրներ կը կախուէին պատուհաններէն որք բակին վրայ կը նայէին. Միւս բուն չէնքին խոհանոցներն իրենց պատուհաններուն վրայ կը տարածէին ջնջոցներ ու սրբիչներ որք կը չորնային լուացարանի անհամ հոտեր բուրելով. Ցախճապակեայ վառարանի մը վրայ, որ տաքութենէ ճեղքուած գորշագոյն մարմարով մը ծածկուած էր, փայտեայ կաղապար մը կը կրէր սկաւառած գլխարկ մը.

Ռամօ մէկ ակնարկով ընդգրկեց այս ամբողջութիւնը, մինչդեռ սպասուհին շուտ մը քովի սենեակը կը մտնէր. Բացագանչութիւն մը լսելի եղաւ, և յանկարծ բացուած դրան մը շրջանակին մէջ, Տոքդորը տեսաւ կենդանի գեղեցկութեան ամէնէն գեղափայլ մարմնացումը. Զգաց որ ջղոտ ու տաք ձեռքեր կը սեղմէին իր ձեռքերը՝ լսեց անոյշ ձայն մը որ կ'ըսէր.

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ